

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Izaja vsak dan [zjutraj] razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

SCIOVENE

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

Po bombardiranju Rima

Ganljive besede svetega očeta

Sveti oče papež Pij XII. je poslal svojemu generalnemu vikarju za rimsko škofijo in školu v Frascati, kardinalu Francescu Marchetti-Selvagiani pismo zato, da bi ves svet zvedel za njegovo mnenje o bombardiranju večnega mesta. Vzvišena listina navaja duhovne, zgo-
dovinske in kulturne razloge, ki označujejo Rim za sveto mesto, za središče katoliške vere — Rim stoji na zemlji, ki je prepojena s krvjo mučencev in junakov krščanstva. Rim je zi-
belka vere in neprecenljivih zakladov umetno-
sti. Te ustvaritve človeškega duha, porojene iz
pobožne vdanosti sveti Cerkvi, so nenadomest-
ljive.

Napad na Rim, ki je središče katolištva, je
napad na versko čustvovanje trolitih stotin mi-
lijonov katoličanov. Med bombardiranjem je
bila razdejana bazilika sv. Lovrenca, ki jo je
spoštoval in cenil ves katoliški svet. V svojem
pismu pa pravi sveti oče, da je »kot škof tega
vzvišenega mesta z vztrajnim zanimanjem storil
vse korake, da bi našemu ljubljenu Rimu
bile prihranjene strahote in škoda bombardira-
nja. Kajti »Rim je za nas sveto mesto kato-
ličanstva, goreče in novi, še bolj bleščeči slavi
Kristusovega imena, bogato s čudovitimi spome-
niki vere in umetnosti, varuh predragocenih
listin in ostankov.« Te besede svetega očeta
izpričujejo vero v upanje, da bi po raznih ob-
ljubah raznih vlad in narodov bilo prihranjeno
razdejano najrazličnejših in najdragocenejših
svetišč katoliškega sveta.

Besede svetega očeta so globoko ganile ves
krščanski svet, kakor je blazilno vplival na
žrte bombardiranja tudi obisk sv. očeta na
razvalinah domov in bivališč rimskega dela-
nega ljudstva. Med svojim obiskom si je papež
ogledal domove vernikov svoje škofije, domo-
ve, ki s svojo skromnostjo in preprostostjo pač
niso mogli biti v nobeno vojaško korist in zato
ti predeli mesta niso bili vojaški cilji o katerih
govori sovražna propaganda, da so bili v Rimu
edini bombardirani.

V svojem pismu papež jasno obsoja vojna
razdejavanja in uničevanja, pa naj pride s katere-
koli strani. Toda naj se dejanja razdejavanja tol-
mačijo tako ali drugače, učinki takih bombar-
diranj na Rim neizbežno postavljajo v nevar-
nost področje, ki je posejano s spomeniki, za-
kladi in posvečenimi poslopji, ki so duhovna
lastnina vsega sveta. Vse to navaja z izredno
točnostjo pismo sv. očeta. Pred takimi naved-
bami bi se morala za hip zbrati vest vseh nara-
dov in ugotoviti, da so v vojnih dejanjih svete
meje, ki jih noben narod in noben zasebnik ne
bi smel nezakonno prekršiti.

Vzvišeno pismo svetega očeta pa je tudi to-
krat popolnoma v okviru smeri in poti, ki jo
je vedno hodilo papeštvo. To pismo je izraz
trpljenja, klic po usmiljenju in obenem opomin
vsemu človeštvu. To pismo ni poziv za razplam-
tevanje novih sovraštev, ki naj razplamti pove-
plamene uničevanja. Tisti, ki v tem pismu vzvi-
šeno razlaga nauk Kristusov o ljubezni, se sam
pogosto naziva »knez miru«. Ob razvalinah svo-
jega najdražjega svetišča in pri pogledu na
tolike nedolžne žrte rimskega prebivalstva se
papež dviga kot klicar človeštva, naj ublaži
svoje strasti in naj svoje poglede usmeri k
vzajemnemu razumevanju in k pravi ljubezni
med narodi. Ta papežev klic pa je sprejel
nov vzgled njegove dobrote in ljubezni, saj se
je ta klic dvignil ob razvalinah bazilike iz
mnogih trpečega nedolžnega ljudstva, ki je pa-
peža pri obisku razdejavanja spremljalo kot svo-
jega škofa, naslednika prvega apostola.

Tako je papež visoko dvignil svoj glas in
podrpal pravice Rima do vseobčega spoštova-
nja in upoštevanja. V tem trenju bojev in stra-
sti pa je vsak nastop papeža Pija XII. visoka
luč, ki siplje na človeštvo žarke jasnosti in člo-
vekoljubnosti. Ko sv. oče brani pravice in nedi-
takljivost svojega vzvišenega mesta, veljajo pa-
pežev besede večnemu Rimu in slehernemu
razumnemu bitju, ker prihajajo iz najvišjega
zatočišča vere, ljubezni in časti.

Odbiti sovražni napadi na Siciliji

Velik trgovski parnik zadet — Sovražnik je izgubil 15 letal

Vojno poročilo št. 1154

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Italijanske in nemške čete so odbile napade
velikih sovražnih sil proti srednjemu odse-
ku bojišča in na ravnini pri Catani. Na
zahodnem odseku pa se je obramba po sredi-
stih bojih proti močnim oklepnim skupinam mo-
rala umakniti na postojanke v ozadju.

Oddelki letalstva osi so bombardirali so-
vražno brodovje v vodah Sicilije. Velik tr-
govski parnik je bil zadet in zažgal in sicer so
ga zažgala naša torpedna letala vzhodno od rta
Passero.

Naši lovci so nad Sardinijo med poleti
ameriškega letalstva, omenjenimi v prejšnjem
voj. poročilu, sestrelili 10 večmotornikov. Proti-
letalsko topništvo je poleg dveh že omenjenih
sestrelilo še tretje letalo, ki je padlo blizu Vil-
lasoria.

Poleti nad Foggio, Salerno in nekate-
re druge manjše kraje v Laziu so povzročili po-
membno škodo v dveh mestih, malopomembno
pa v rimski campaniji. Eno letalo je bilo uni-
čeno v letalskih bojih nad Foggio, neko dru-
go pa nad Montefalcionejem (Avellino).
Posadka tega letala je bila zajeta.

Iz poletov v zadnjih dveh dneh se dve naši
letali nista vrnila na oporišča.

Po sestanku Duceja in Hitlerja:

Odločna obramba evropske civilizacije

Budimpešta, 23. jul. AS. V Budimpešti so se-
stank med Ducejem in Hitlerjem vzeli na znanje
a posebnim zanimanjem. Listi prinašajo na prvi
strani uradno poročilo, ki navzile redkobesednosti
daje razumeti, kako pomembno je to srečanje
bilo. Poluradni list »Budapesti Ertesiter« poudarja,
da je to srečanje nov, razločen dokaz za odgo-
vornost, ki se je zavedata velika poglavarja, ki
sta sprejela nalogo, da branita Evropo pred bol-
ševizmom in pred imperialističnimi naklepi An-
gležev in Amerikancev. Mussolini in Hitler sta se
pogovorila, kako bi se bolj otežila obrambo Evro-
pe. Bombardiranje Rima je dokazalo vsemu
omikanemu svetu, da so Angleži in Amerikanci
zavezniki boljševiškega divjaštva, zaradi česar je
treba zbrati proti njim vse dinamične sile na ce-
lini. List »Magyarország« piše, da srečanje med ve-
likima poglavarjema znova potrjuje voljo obeh
največjih osnih držav, da bosta vodili vojno na
vseh bojiščih do konca, in sicer v neomajnem
sklepu, da branita evropsko omiko proti boljšev-
viškemu ter angleško-ameriškem divjaštvu. Ita-
lija se pa medtem hrabro upira pritisku na Sici-
lijo in italijansko ljudstvo je v bombardiranju Ri-
ma dobilo novo vzpodbudo za odpor do zmago-
vitega konca vojne.

Madrid, 23. jul. AS: Sestanek Duceja s Hit-
lerjem je glavni predmet, ki ga obravnava špan-
ski tisk. Posveča mu zelo dosti prostora pod ve-
likimi naslovi. Listi pripominjajo, da so pri po-
svetovanjih bila politična vprašanja izključena, in
poudarjajo, da to pomeni, da ni moči misliti na
noben mir, ne skupen, ne poseben, in da je spod-
lelet vsak angleški poskus za doseg kakega ta-
kega uspeha. List »ABC« pravi, da so vojaški po-
ložaj pretresali s čutom za stvarnost, in piše, da
Italija docela pozna težave boja, ki jo čaka. Vza-
jemnost med državama osi bo zadržno trajala še

naprej. Vsi listi pa močno poudarjajo, da je ruska
ofenziva zadržana in da se obramba Sicilije na-
daljuje kar se da zagrizeno in s tem ovira na-
predovanje mogočnih ameriških in angleških sil.

Bukarešta, 23. jul. AS: Novico o sestanku
med Ducejem in Hitlerjem prinaša tukajšnji tisk
z velikim poudarkom in s fotografijami obeh po-
glavarjev. Vzbudila je kar se da živ vtis v romun-
skem javnem mnenju in v političnih krogih. Listi
sicer nič ne razlagajo, kakšno je bilo snidenje
med Mussolinijem in Hitlerjem, vendar pa zelo
poudarjajo vojaška vprašanja, zaradi katerih je do
sestanka prišlo. »Ordinea« pravi: Da je treba ta
sestank smatrati za navaden dogodek v običaj-
nem okviru razvijajočega se položaja. Vrsti ita-
lijansko-nemških srečanj pomeni poročilo, ki se
nanaša na včerajšnji sestanek, nedvomno najbolj
redkobesedno poročilo, ki je kdaj bilo objavljeno.
Tudi to je razumljivo, če pomislimo, da do odsle-
dne orožje imelo prav vsa beseda, besede pa kar naj-
manjšo.

Laži anglosaške propagande o napadu na Rim

Madrid, 23. julija AS: Dnevnik »Yac« objavlja
članek o bombardiranju Rima pod naslovom
»Bombe nad Rim«. Članek piše: Rim je gotovo
prestopnica vojskujoče se države, toda ime Rim
pomeni vsemu svetu katolištvo, grobove aposto-
lov, svetnikov in mučencev, sedež papeža, se-
dež občestvene duhovnosti. Iz Rima prihajajo
najplemenitejše besede, ki naj svetu vrnejo
duhovno prednost, ki mu je potrebna.

Rimski dopisnik lista »ABC« podčrtava
zgrešenost angloameriških trditve, češ da bi bili
letalci prejeli navodilo spoštovati verska in kul-
turna poslopja in poudarja, da je sam osebno
obiskal prizadete dele mesta. Sam je videl, da
so bombe razdejale mnogo civilnih poslopij, na-
to pa navaja posamezne kulturne ustanove, ki
so bile zadete. Dopisnik podčrtava, da je šte-
vilo mrtvih in ranjenih izredno veliko in to
pač daje približno sliko o žalosti, ki jo je bom-
bardiranje povzročilo med civilnim prebival-
stvom v Rimu. Nič ni tako žalostnega, kakor
pa pogled na cele predele hiš, ki so popolnoma
v razvalinah.

Oslo, 23. julija AS: Dnevnik »Norge« se vedno ob-
širno pišejo o bombardiranju Rima. Dnevnik
obsežno objavlja papežev protestno pismo
in prinašajo tudi sliko bazilike Sv. Lovrenca
in slike drugih kulturnih ustanov, ki jih je
unicila slepa jeza novih vandalov. Dnevnik
»Nation« objavlja uvodnik, v katerem podčrta-
va besnost, s katero so se Angloamerikanci
vrgli nad zgodovinske spomenike, kakršni je
bazilika Sv. Lovrenca in ni mogoče najti opravi-
čila, ki naj sname potvorjenost z Rooseveltovih
izjav in obljub papežu.

postojanki so se predajali laže, medtem ko so
njih tovariši na drugih postojankah rajši zdržali do
konca, bojujoč se do najvišje žrte.

Bitka je bila označena s premnogimi spopadi
med tanki, v katerih so »Tigri« in drugo oklepno
nemško orožje mogli dokazati svojo premoč.

Uspeh nemškega odzivanja je bil ta, da so bi-
le sovražne sile odrezane od tankovskih središč,
razpršene na razne smeri, da ne bi mogli sovraž-
nik izvršiti napada na Bjelgorod in Orel v nepretr-
gani črti. Zato so 17. julija Sovjeti raztegnili svoje
napade na južni odsek, istočasno pa so ojačevali
svoje sile na odseku pri Orlu.

Danes se vsi boji, ki se vršijo na velikanskem
bojišču, nadaljujejo nepretrgoma. V tukajšnjih
krogih menijo, da boji še niso dosegli vrška. Ven-
dar pa se ponekod čuti oslabljenje sovražne na-
padalne sile.

Nemški protinapadi se stopnjujejo in zadajajo
sovražniku vedno večje izgube. Boljševiški posku-
si, da bi prenesli dejavnost borbe severno od Bjel-
goroda z dovažanjem mnogih svežih pehotnih in
tankovskih divizij, se razbijajo ob udarčkih taktike
mobilne vojne, ki jo uporablja Nemci.

Usoda francoskega zlata

Lisbona, 22. julija AS: V zakladnici na
Martiniku je bilo 240 milijonov dolarjev zlata,
last Franciji. To je sedaj padlo v roke Anglo-
saksomcem ki so pooblastili Coppinierja, da
naj da 50 milijonov na razpolago komisiji v
Alžirju, ostalih 190 milijonov dolarjev v zlatu
pa gre v anglosaške blagajne na račun ameri-
ških in angleških dajatev francoskim gene-
ralom.

Ogromne sovjetske izgube

Včeraj je bilo uničenih 566 sovjetskih tankov in 105 letal — Sovjetski
napadi na kubanjskem mostišču in pri Ladoškem jezeru

Hitlerjev glavni stan 23. julija. Vrhovno
poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje
poročilo:

Sovražnik razširja svoje velike napade na
vzhodnem bojišču na nove odseke. Kljub te-
mu so ostali tudi včeraj brez uspeha vsi nje-
govi poskusi, da bi brez ozira na izgube dosegel
prodor. Nasprotno vsej sovražni propagandi sto-
je armade nemške vzhodne vojske trdno in ne-
omajno. V ozkem sodelovanju z letalstvom pri-
zadevajo sovražniku ogromne krvave izgube.
Tako so izgubili Sovjeti včeraj 566 oklepnih
vozil in 105 letal. Nadaljnja oklepna vozila so
bila uničena od letalstva.

Na kubanjskem mostišču in južno
od Ladoškega jezera je začel sovražnik
po močni topniški pripravi s podporo oklepnih
sredstev in kojnih letal napade, ki so bili od
nemškega vodstva pričakovani in so se brez iz-
jeme ponesrečili. Na bojišču od Azovskega
morja do Bjelgoroda so se sovjetski na-
padi proti nemskim postojankam zaman nadi-
ljevali. Razbili smo 50 oklepnih vozil in je bila
tako do majhnih ostankov uničena oklepna sku-
pina, ki je prodira severozapadno od Ku-
bjeva. V vsem prostoru pri Orlu so vrgli So-
vjeti v borbo močne, deloma sveže pehotne
in oklepne sile, toda tudi te so bile s težkimi
izgubami odbite.

Pri obrambi napada sovjetskega bombniškega
oddelka, ki je poskusil napasti nemški konvoj v
neposredni bližini severne norveške oba-
le, je bilo od lovcev in mornariškega protiletal-
skega topništva sestreljenih 15 sovražnih letal.

Na Siciliji je prišlo včeraj samo v srednjem
odseku do težkih bojev, v teku katerih so bili
sovražni napadi z izgubami odbiti. V zapadnem
odseku smo zasedli bolj zadaj ležeče obrambne
postojanke. Sovražnik je tu le oklepaje sledil. Pri
Catani je topniška borba nadaljuje.

V nočnem napadu proti sovražnemu oskrbo-
valnemu prometu med Malto in Sicilijo je
letalstvo s težkimi bombami zadelo štiri to-
vorne ladje srednje velikosti.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 23. julija AS: Finsko vojno po-
ročilo pravi: V zadnjih 24 urah so na ožini
Aunusa finske baterije uničile 15 ruskih na-
padalnih gnezd. Na bojišču v vzhodni Kareliji
so Finci odbili dva napada najetih oddelkov

Ciandra Bose o nalogah indijske osvobodilne vojske

Sonan, 23. julija. AS: Čandra Bose je imel v
sredo govor pred skupino indijskih častniških go-
jenec. Bose je izjavil:

»Naši rojaki v domovini, ki so se tako dolgo
junsko vojskovali, zahtevajo ustvaritev drugega
bojišča. Naša naloga je, da to drugo bojišče usta-
vimo. Naša bodočnost, to je bodočnost narodne
osvobodilne vojske pa je odvisna od tega, kako se
boste vi obnašali na bojišču.«

Bose je nato omenil tri ideale, ki jih mora
vsak častnik nositi v sebi. Ti ideali so: vera, čut
za dolžnost in duh požrtvovalnosti. Te ideale pa
je treba uresničiti tudi v praktičnem pomenu.

sovražne pehote. V severnem odseku istega bo-
jišča delavnost nasprotnih patrol. Sovjetska le-
tala so preletela brez bombardiranja pokra-
jine Ouzu, Kemi in južne Finske.

Siloviti boji ob reki Mius

Berlin, 23. julija. AS. Dopisniki dnevnikov na
bojišču in dopisniki nemške uradne agencije z
vzhodnega bojišča danes zjutraj soglasno podčr-
tavajo silno ostrino obrambnih bojev nemških čet
na raznih odsekih bojišča, kjer akusa sovražnik za
vsako ceno in z najbolj krvavimi izgubami izvesti
prodor na široki fronti. O tem, kako se je bitka
razbescnela vzdolž reke Mius, piše neki dopisnik:

»Naša četa je imela nalogo braniti majhen
odsek in zdržati ponovne sunke nadmočnih so-
vražnih čet. Od zgodaj zjutraj do poznega večera
je na nas neprestano streljalo topništvo, metali
so na nas granate in bombe iz letal. Na našo
postojanko se je izilil prvi dež izstrelkov z nezasi-
čeno silovitostjo. Ni bilo niti enega kvadratnega
metra, ki ne bi bil zadet. Niti ena bilka ni ostala
nepoškodovana na tem jeklenem peklu. Vsepo-
vod okoli nas so se odpirala v rednih presled-
kih prava žrela, ki so jih povzročale granate in
bombe velike vrste. Ko pa je sovjetsko poveljstvo
mislilo, da je položaj naše postojanke »dozorel«, se
je ožen topov in granat polegel. Takoj nato
smo slišali nad seboj roje bojnih letal, ki so si-
pala na nas ogenj iz strojinic. Nato pa so se so-

pala na nas ogenj iz strojinic. Nato pa so se so-

Velike praznine v sovjetskih vrstah

V Berlinu, 23. julija. — Na področju orjaške
borbe, ki se je razvila na osrednjem vzhodnem bo-
jišču in se vedno bolj razteza tudi na južno po-
dročje in na nekatere točke severnega odseka, je
moči razločiti posebno oddelno bojišče z vrsto
najhujših bojev, ki so tu osredotočeni. To je prava
in resnična bitka za Bjelgorod. Medtem ko so zdej
Sovjeti obnovili svojo veliko ofenzivo, je središče
vseh bojev pri Bjelgorodu, a manjši so na severu
in na jugu.

To pomeni, da se je med bojišča pri Orlu in
Bjelgorodu zari v sovjetske vrste nemški klin, ki
je ločil sovražno črto. Bitka pri Bjelgorodu se je
začela dan prej kot veliki boji, ki so se razplam-
teli na vsem bojišču. Kakor poroča »Völkischer
Beobachter«, se je ta ljuta borba začela 4. julija z

Nato je dejal: »Če hočete, da bo vaša vojska
nepremagljiva, tedaj bo potrebno, da vi vedno iz-
polnjujete te tri ideale.« Svoj govor je zaključil
z besedami: »Na vas leži največja odgovornost.
Dokazati morate dejansko, da je indijska izvežba-
nost boljša od angleške in da ne zaostaja za no-
beno. Bljžnja vojna za neodvisnost Indije vam bo
nudila ugodno priložnost, da boste Indiji ustvarili
tradicijo, ki bo vredna Austerlitz, Sedana, Mugde-
na, Port Arthurja, Singapurja in Birmanije.«

Ob koncu je Bose mladim častnikom zaželel
mnogo uspeha v novi službi.

vražne napadalne čete poglale v napad, toda po-
stojanka je kljub silovitemu sunku vzdržala, prav
tako pa je vzdržala napade, ki so si neprestano
sledili več ur. Bojišče je bilo dobesedno zakrito z
mrtvimi in ranjenimi boljševiški vojniki. V prve
bojne črte so prihajale nove sovražne sile. Novi
besni napadi so si sledili. Premoči sovražnih sil
je med tem postala zgnetena. Naši oddelki so bili
prisiljeni umakniti se na nove postojanke, toda
boj se ni polegel in sovražnik je imel še naprej
porazne izgube, ki so vsekakor morale vplivati na
izvedbo celega načrta. Dejansko je proti večeru
poveljnik nemške čete opazil v sovražnem taboru
znake utrujenosti, ki nastopi po urah in urah ne-
uspešnih naporov. Medtem pa je nemška pehota,
ki je med tem časom prejela nekaj okrepitve,
zbrala vse svoje sile in prešla v protinapad s ta-
ko silo, da je to presenetilo boljševike. Sovražnik
se je najprej nekoliko upiral, nato pa je zapustil
bojišče, zasledovan od nemških čet. Naslednje ju-
tro — piše dopisnik — je bila postojanka znova
trdno v naših rokah.

napadi nekaterih nemških oddelkov, ki so si osvo-
jili na neki višini sovražno postojanko. To je po-
vzročilo veliko sovjetsko reakcijo, ki se je začela
5. julija. Bitka pri Bjelgorodu je bila obrambnega
značaja, vendar pa so Nemci izvedli tudi mnogo
posrečenih protinapadov. To pomeni, da se je
bitka spremenila v velik nemški obrambni uspeh,
dosežen v skrajno mobilni vojni, ki je prekosila
novo sovjetsko taktiko.

Bitka pri Bjelgorodu ni bila toliko obkoljeval-
na bitka, ker se je je udeležilo manj pehote. Bila
pa je velikanska obrambna borba, v kateri je
nemško poveljstvo pobijalo s svojimi enicami
velikanske množice sovražnikovega orožja, tako
da ga je pustil sovražnik na bojišču na cele kupe,
kakor tudi množice mrtvih vojakov. V času od 4.
do 16. julija je sovražnik, potem ko ni uspel proti
Orlu in Kursku, izgubil 8 kupno 2108 tankov, 190
topov in velikansko število vojakov, od katerih je
bilo ujetih 33 tisoč.

Poročilih vojnih dopisnikov je razvidno, da
so Sovjeti v dveh tednih izgubili 12 oklepnih in
skoraj 18 pehotnih divizij. Ta velikanska množina je
bila pripravljena, da napravi močan sunek, da si
osvoji navdalo na severu Harkova. Sovjeti so
opremili te čete z mnogimi novimi orožjem, med
katerim so bili številni topovi največjega kali-
bra.

Število ujetnikov, ki je bilo tu zaseženo, se je
moralo še zvišati, kar je čudno, ker so bili ujeti
v tistih oseh borbah, kjer so imeli zmagaj Sovjeti
iniciativo za napredanje. Med ujetniki je bilo naj-
več takih, ki so pripadali postojankam, ki so bile
med poletjem zavzete po Nemcih. Bejcniki teh

Določila za mlačev letošnje letine

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se ugotovi in nadzoruje množina strojno omlačeno žita,

odreja:

1. Kdor koli mlati žita s stroji na kakršni koli pogon (na ročni pogon, s hidravličnim motorjem, na elektriko, z notranjim zgorevanjem ali na paro), bodisi na lastnih ali na tujih zemljiščih, mora imeti vpisnik z ošteviljenimi stranmi, ki ga potrdi pred uporabo občinski preskrbovalni urad in v katerega mora vpisovati vse množine žita, ki jih omlati.

V vpisniku se morajo navesti:

1. ime kmetovalca, čigar last je omlačeno žito;
2. vrsta žita (pšenica, ječmen, oves, rž, soržica);
3. ime občine in selišča, od koder je pridelek;
4. množina omlačenega žita, dan in ura začetka in konca mlata vsake množine.

2. Navedba podatkov iz prednjega člena je obvezna tudi za mlatev žita, ki ga je pridelal gospodar mlatilnice.

Ce mlati pridelke drugih, mora gospodar mlatilnice zahtevati, da podpiše v vpisniku tisti, za čigar račun mlati.

Vpisnik se mora hraniti pri mlatilnici in se mora na vsako zahtevo pokazati nadzornim organom.

3. Če se vpisil iz prednjih členov 1. in 2. ne bi opravičali ali bi ne bili resnični, metavijo organi sodne policije, funkcionarji občinskih preskrbovalnih uradov ali kmetijske službe obratovanje uradoma, tudi v primeru, če gre za mlatenje za lastni račun in le v obsegu lastnega gospodarstva.

Uvoz radio-električnega gradiva

V skladu z normami, ki jih je izdalo prometno ministrstvo sporazumno z ministrstvom za izmenjavo in valute, se odreja sledeče:

Za uvoz iz inozemstva radioelektričnih aparatov (radiotelegrafskih, radiotelefonskih in radiofonskih), zvočnikov in radio-zarjane morajo trditi predložiti prošnjo na kolikovanem papirju za 6 lir Visokemu komisariatu potom lastnega sindikalnega združenja, ki jo bo dostavilo s svojim mnenjem podpisane Pokrajinskemu svetu korporacij v svrhu obravnavanja od strani odbora za uvoz in izvoz pri Visokem komisariatu. Prošnji mora biti predložena listina, ki dokazuje izvor blaga. V kolikor se tiče privatnikov, morajo biti prošnji predložene sledeče listine:

a) anagrafsko potrdilo o bivalističju;
b) izjava, ki je lahko na prošnji sami, o rasli, kateri pripada interesent;
c) potrdilo o abonmaju za poslušanje radio-odaja.

Iz trgovinskega registra. Pri tvrdki Karel Prelog je bil v trgovinskem registru popravljen naslov sedeža firme in prepisana podružnica na Bleiweisovi cesti 22. Vpisana je bila posamezna prokura Prelogu Karlu mlajšemu za celo trgovsko podjetje. — Pri Zadrugi gospodarski banki v Ljubljani se je vpisal podravnatelj s prokuro Oton Vreča.

Iz zadrugnega registra. Pri Kmetijskem društvu, zadrugi z o. j. v Metliki, se izbriše dosedanja član upravnega odbora Jakljevič Anton, vpiše pa novi član Vukšinič Marko, posestnik v Gabrovci 12. — Pri Strojari zadrugi v Savljah, z. o. j., se izbriše član upravnega odbora Merhar Filip in Lenč Anton, vpiše pa se nova člana: Dežman Jože, posestnik v Savljah 10. in Cemažar Kocijan, posestnik v Klečah 30.

Zaplemba imovine upornika

Z odločbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino so zaplenjena vsa premoženja in nepremična imovina brez izjeme, lastnina upornika Franca Belka, roj. v Črnomlju dne 18. aprila 1897 in v Lohi bivajočega kmetovalca v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom.

Vsem sorodnikom in znancem javljamo žalostno vest, da nas je danes, 23. julija, za vedno zapustila naša ljuba mama, stara mama, sinaha, sestra in teta, gospa

Frančiška Drašler roj. Turšič

v 73. letu starosti. — Pogreb preblage pokojnice bo danes, v soboto, ob 18. izpred biše žalosti v Dolu na farno pokopališče sv. Marjete v Borovnici. /Dol, dne 23. julija 1943.

Ivan Drašler, soprog; Alojzija por. Stanovnik, hčerka; ostalo sorodstvo.

4. Za dovolitev tekočega goriva, kuriva in maziva za motorje, ki pogonjajo mlatilnice, je potrebna potrditev ravnateljskega kmetijske in veterinarske službe Visokega komisariata, kateremu se morajo predložiti v vpisnik iz člena 1. te naredbe.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z uporabo določb naredbe z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215 v denarju do 5000 lir ali zadrženo z zaporom do dveh mesecev. Vselej pa se odredi zaplemba mlatilnice.

6. Ta naredba stopi v veljavo od dne objave v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino. Ljubljana dne 20. julija 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Giuseppe Lombassa.

Novi predpisi o ureditvi vojnih služb

»Službeni list« prinaša 21. julija v 58. kom. kraljevi ukaz z dne 9. junija 1943 št. 588, veljaven tudi za Ljubljansko pokrajino.

Člen 1. Ministrstvo za notranje posle je glede dobav in potrebne priprave, da se zagotovi delovanje njemu poverjenih služb, kakor tudi da se premagajo posledice sovražnih udarcev civilnemu življenju vojujočega naroda, izenačeno vojaškim upravam tudi kolikor gre za opravljanje prevozov.

Člen 2. V nujnih primerih in kadar je treba poskrbeti za zaščito in pomoč civilnemu prebivalstvu v krajih, ki jih zadeva sovražni udarec, ima ministrstvo za notranje posle pravico odrediti sporazumno z ministrstvom za korporacije zaradi služb iz člena 3. rekvizicijo imovine neposredno, pri čemer uporablja po potrebi postopek, določen za oboroženo silo. — Dalje ima tudi pravico odrediti, vselej le za namene iz prednjega odstavka, mobilizacijo posameznikov za delovno službo in določiti pri tem za umske trajne ali predhodne posle tudi v nasprotju sicer veljavnimi predpisi ustrezne nagrade.

Člen 3. Vojne službe ministrstva za notranje posle iz člena 1. so službe, odkazane:

a) Glavnemu ravnateljstvu za protiletalsko zaščito, kakor tudi Državni zvezi za protiletalsko zaščito — U. N. P. A. in Italijanskemu rdečemu križu, slednjemu le za njegovo delovanje pri protiletalski zaščiti;

b) Glavnemu ravnateljstvu vojne službe;

c) Glavnemu ravnateljstvu za požarno obrambo in Narodnemu gasilskemu zboru, le za njuno delovanje v zvezi z vojnimi stanjem;

d) Glavnemu ravnateljstvu javne varnosti, le glede delovanja, ki je neposredno v zvezi z vojnimi stanjem.

Člen 4. Za izvrševanje služb iz člena 3. sme ministrstvo za notranje posle tako za svoje osrednje kakor tudi za krajevne organe zahtevati:

1. uporabo službečih vojakov, letnikov 1908 in starejših, z omejitvijo po številu in stopnjah, ki se določijo sporazumno z ministrstvom za vojsko;

2. poziv posameznih odpuščenih vojakov kr. vojske, izjemši tiste, ki so dodeljeni pomožnim zavodom iz naslednjih letnikov in z omejitvami po številu in stopnjah, kakor bi jih zahtevalo ministrstvo za notranje posle:

a) iz katerega koli letnika, ki so bili izločeni, po pregledu, da se ugotovi njih sposobnost za službo, v kateri bi jih bilo treba uporabiti;

b) iz letnikov 1900 in starejših, za osebe, sposobne za vse službe;

c) iz letnikov 1908 do 1901, za osebe, sposobne za vse službe, po številu in mejah, ki se določijo sporazumno z ministrstvom za vojsko;

d) iz letnikov 1916 do 1901, za vojaške, sposobne samo za pisarniško službo.

Ministrstvo za notranje posle sme, vselej le za namene iz prednjega odstavka, zahtevati tudi poveljstvo nad funkcionarji drugih državnih uprav ali drugih javnih ustanov vobče, kakor tudi da se mu dajo na razpolago pisarne in obrati civilnih tehničnih strok, izjemši državne.

Člen 5. Osebu, tako osrednjemu kakor krajevnemu, pridelenemu službam iz člena 3., se dovoljuje sedanjí vojni znak, na način in s pogoji, določenimi z odlokom ministrstva za vojsko sporazumno z ministrstvom za notranje posle in finance.

— Osebu iz prednjega odstavka, ki bi se udeleževalo vojnih operacij, se dovoljujejo za dejansko trajanje take udeležbe posebni prejemki v višini, ki jo določi minister za notranje posle sporazumno z ministrstvom za finance.

Člen 6. Za osebe iz drugega odstavka člena 5., ki dobi zaradi vojne službe in v zvezi z vojno rane ali poškodbe ali si nakopije bolezen, zaradi česar izgubi delovno sposobnost ali se mu ta zmanjša, kakor tudi za rodbine tega oseba, če povzroči take rane, poškodbe ali bolezen smrti, se uporabljajo določbe kr. uredbe z dne 12. julija 1923 št. 1491 in kasnejših sprememb. — Postopek, določen s kr. ukazom z dne 15. marca 1943-XXI št. 121, se razširja na rodbine oseba iz prednjega člena, ki imajo po tamkaj izdanih določbah pravico do povlaščenosti vojne pokojnine.

Člen 7. Določbe členov 5., prvi odstavek, in 6. veljajo od 11. junija 1940-XVIII dalje.

Člen 8. Z odlokom ministra za notranje posle sporazumno z ministrstvom za vojsko in za finance, se za osebe, kolikor bi bilo potrebna in samo za namene iz členov 5., drugi odstavek, in 6., določi izenačenje činov z ustreznimi čini kr. vojske. — Z odlokom ministra za vojsko se po zaslišanju Glavnega stana kr. vojske in v sporazumu z mini-

Nov izredni komisar »Prevoda«

Namesto dr. Karla Scale se imenuje za izrednega komisarja Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu fašist cav. Cobone Giovanni, ki mu je pri tej nalogi v pomoč fašist cav. La Grassa Francesco.

Ta odločba je takoj izvršna.

Ljubljana dne 13. julija 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Giuseppe Lombassa.

Imenovanje občinskega komisarja v Ajdovcu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je razrešil dosedanje redno občinsko upravo občine Ajdovca in je imenoval za izrednega komisarja občine g. Vidmarja Josipa. Okrajni komisar v Novem mestu je dobil navodilo, naj odločbo izvede.

Redka in lepa 40 letnica mature

Pred kratkim so v Ljubljani obhajali 40 letnico mature nekdanji maturanti iz leta 1903, kateri so maturirali na tedanji višji gimnaziji v Ljubljani, zdaj na klasični. Vseh tedanjih maturantov je bilo 84, izmed katerih jih živi zdaj, kolikor je znano, še 49. Najbolj razredčen je nekdanji a-oddelek, medtem ko se nekdanji b-oddelek še kar dobro drži. Največ izgub je prizadela vsemu letniku prva svetovna vojna, ki je pobrala precej tovarišev. Tudi sedanja vojna jim ni prizanašala ter je vzela dva. Prvi, ki je v tej vojni prvi dan padel, je bil minister dr. France Kulovec. Za njim pa je v Ljubljani umrl odvetnik dr. Grablovec za posledicami na bojišču dobljene bolezni.

Izmed teh 49 še živih jih v Ljubljanski pokrajini živi 27, kolikor se je dalo dognati, vsi drugi so zunaj meja Ljubljanske pokrajine po širnem svetu. Eden deluje že dolgo vrsto let v Helsinkih na Finskem kot ravnatelj tamkajšnjega konservatorija. To je Funtek, sin nekdanjega profesorja in pesnika Funtka.

KINO SLOGA 27-34

Ljubimkanje tu, ljubimkanje tam - kratko: premeteno pikantna pustolovščina v zelo zabavnem filmu

»Boljše pustolovščine«

Za zabavo nam jamčijo LUCIE ENGLISH, LENY MARENBACH, GEORG ALEXANDER in FERDINAND MARIAN.

Predstave ob 14., 16., 18. in ob 20. uri.

KINO MATICA 22-41

Priljubljena in lepa Katalin Karady v filmu madžarske produkcije

»Ne vprašuj, kaj sem bila«

Moderna socialna vsebina z romantično ljubzensko zgodbo in prijetnimi pevskimi vložki.

PREDSTAVE ob 16, 18.30 in ob 20.30, urli

KINO UNION 22-21

Odličan film o ljubezni priznanega skladatelja

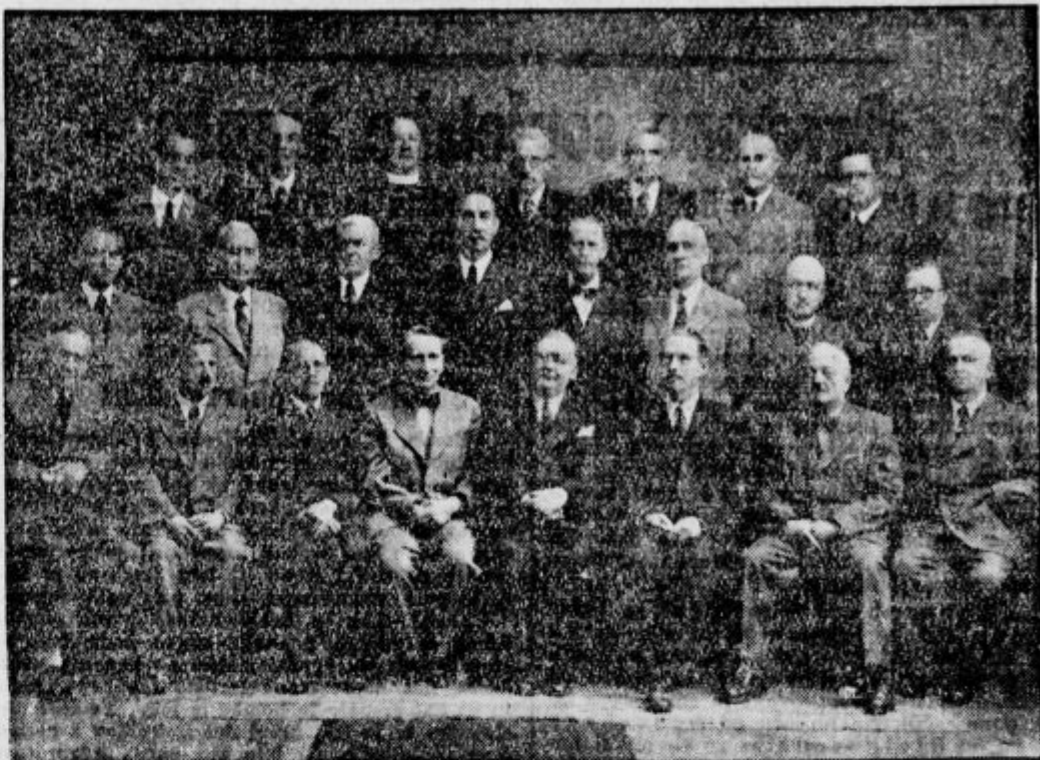
»Noč po operi«

Beatrice Mancini - Neda Naldi - Nino Doro.

PREDSTAVE ob 16.30, 18.30 in ob 20.30!

Vremenska napoved. 24. julija (sobota): nestalno, številne krajevne nevihte z močnimi nalivi, nevarnost toče in viharja.

25. julija (nedelja): še nestalno in nekaj dežja, morda tudi grmenje.

Od leve na desno v prvi vrsti sede: Del Linz, policijski uradnik v pok. v Ljubljani, Ferjan Franc inspektor Visokega komisariata v Ljubljani, Košmerlj Janez, višji železniški uradnik v pok. v Ljubljani, dr. Erik Eberl, sodnik apelacije v Ljubljani, dr. Milan Vidmar, dekan tehniške fakultete v Ljubljani, dr. Fetič Oton, odvetnik v Ljubljani, Zarnik Alojzij, živinozdravnik, inž. Viktor Gostiša, vseuč. prof. v Ljubljani;

V drugi vrsti od leve na desno stoje: Kadunec Franc, gimnazijski ravnatelj, dr. Rekar Ernest, industrijalec, Podboj Ivan, železniški inspektor v pok. v Ljubljani, Hieng Ernest, veletrgovec v Ljubljani, Badiura Rudolf, referent Visokega komisariata v Ljubljani, dr. Roš Fran, odvetnik, Supin Karel, župnik v St. Jakobu, Rihar Ivan, župnik v Dolskem;

v tretji vrsti od leve na desno stoje: Merala Ferdinand, sodnik okr. sodišča v Ljubljani, Mulaček Rajko, sodnik upravnega sodišča, Brecljnik Alojzij, župnik, Kremžar Franc, urednik v Ljubljani, Južni Rudolf, gimnazijski profesor v Ljubljani, Bajuk Marko, gimnazijski ravnatelj v Ljubljani, dr. Novak Franc, gimnazijski profesor v Ljubljani.

72

Med temi je bil tudi nek škof, ki mu je hotela odpreti pot do vladarjeve naklonjenosti. Skupina Rasputinovih prijateljev temu škofu ni zaupala. Iz tega je nastal spor med gospodično Tjučevo in Rasputinom. V tem svojem boju pa je šla predaleč. Izgovorila je neprevide besede v zvezi s carico v navzočnosti ljudi, ki so komaj čakali, da bi slišali kaj slabega. Šla je celo tako daleč, da je pred prijami izjavila, da je carica sklistovka.

Ni treba poudarjati, da so te besede bile sprejete z veseljem in so jih razširjali po mestu in njihov pomen se preiravali. Tjučevo je s svojimi neprevidečimi besedami silno škodovala carici, posebno še, ker je njen uraden položaj na dvoru dajal še večjo vrednost hudobnim besedam, ki so prihajale iz njenih ust. Ko je končno vzgojiteljske carjevih otrok bila odpuščena, kar je bilo popolnoma naravno, je ta odpuščanje izvala pravi škandal. Ker se je Tjučevo nekoč bahala, da je spodila Rasputina v navzočnosti velikih knezov, se je začelo govoriti, da je postala žrtev svoje gorečnosti in vdanosti do carja, ker je skušala preprečiti Rasputinu, da bi si dovolil neke nedostojnosti z mladimi carjevimi hčerkami. Prav kmalu se je začelo celo trditi, da je carica prepustila svoje hčerke Rasputinu... Ta strašna izmišljotina je dospela na ušesa tudi carici. Toda ta nesramnost je presegala vse meje, tako da se carica niti ni čutila prizadeta. Skoraj popolnoma mirno je o tem poročala carju. Ko je obrekovanje prišlo že tako daleč, je niti ni več ganilo. Vzdihnil se je v njej samo vedno večji prezir do ljudi, ki so bili zmožni, da so si izmišljali in širili tako strašne laži. Dejstvo, da govpodično Tjučevo slavili in proglašali kot plemenito žrtev prav tisti, ki so skušali očrniti vladavino, je carico utrdilo v prepričanju, da izvira vsa sovražnost do Rasputina od tistih, ki so zavražili carja in Rusijo ter so hoteli upropasti vladavino. Če je zaveda gospodično Tjučevo tako razburila moskovsko družbo, kjer je ta žela

mnogo prijateljev in sorodnikov, in če se je petrograjska družba pridružila moskovski, da sta skupno napadali Rasputina in širili o njem najstrašnejša obrekovanja, je vzrok v dejstvu, da so bili vsi ti ljudje popolnoma zaslepljeni od opozicijskega duha in so poslali bolj ali manj nezavedno sodelavci najhujših revolucionarjev.

Tudi v tem se carica ni popolnoma motila. Ze tedaj je bilo razumljivo, da bo Rasputinova zadeva postala za ruski dvor to, kar je »škandal oglice« bil za Versailles. Vsi revolucionarji so se je polastili z velikim veseljem. Tisti pa, ki so bili iskreno vdani vladarju, se niso niti zavedali, kako veliko škodo delajo vladji s tem, da sprejemajo in širijo s tako lahkomišelnostjo take govorice. Nespetne govorice so naraščale kakor plaz in so prehajale iz salonov v kuhinje, iz ust ljudi iz višjih krogov do ust preprostega ljudstva. Odmev razgovorov, ki so se vršili v višji družbi med šalami in smehom, je segal do najbednejših gostiln, kjer so revolucionarni agitatorji z njimi razburjali svoje poslušalce. Te govorice pa so prihajale tudi na kmetje in kmetje je z grozo poslušal, kako je dvor, bivališče Gospodovega maziljenca, postal kraj strahotnih orgij.

Nihče ne bo mogel prav razumeti te Rasputinove zgodbe, če se ne bo uveril, da je bil zloglasni kmet samo preveza za divji boj proti vladavini, ki pa bi se razvijal tudi, če bi tega razloga ne bilo. Carica je to dobro slutila. Car je večkrat z nevoljo izjavil, da ne more razumeti, zakaj se toliko ljudi briga za to, kdaj in kako prihaja ta kmet v carsko palačo ali kroži okrog nje. Ta stvar se je tikala samo njega, carja, in nikogar drugega... Morda je kot človek, kot oče in kot soprog imel popolno pravico, da se je tako izražal. Morda pa bi kot car tega ne smel. Na vsak način pa je carica imela popolnoma prav, če je s prozrom gledala na tiste, ki so kričali o škandalu. Kdo so končno bili tisti, ki so najbolj kričali?

ZADNJA CARICA

Eden izmed najžalostnejših dogodkov v tem boju, ki je carica bojevala proti vsem, ki so jo svarili pred Rasputinom, je bila zgodba o odpuščanju dvorne dame Tjučevo. Ta gospodična, ki jo je priporočila velika kneginja Elizabeta, je postala vzgojiteljica mladih caričin. Pripadala je moskovski družbi in okoli, ki je bilo globoko prežeto z verskimi in narodnimi ideali. Bila je sorodnica velikega pesnika Tjučevo, ki je opeval te ideale. Gospodična Tjučevo je bila prežeta z isto preprosto in gorečo vero, ki je dajala po caričnem mnenju toliko privlačnosti gospe Virubovi. V začetku je postala Tjučevo velika Anina prijateljica, kar je bilo znak velike duhovne sorodnosti. Kadar sta le mogli, sta se sprehajali skupaj. Ko pa se je položaj gospodične Tjučevo na dvoru utrdil, se je prijateljstvo kar nenadoma ohladilo. Na njegovo mesto pa je stopila prava mržnja, ki je nista mogli prikriti. Take spremembe so se na dvoru pogosto dogajale. V tem primeru pa se je navadnim razlogom pridružila še želja, ki sta jo imeli obe ženski, da bi vplival na carico na verskem področju, za katero se je tako navduševala. Če je Ana Virubova imela svoje varovance med ljudmi, ki so bili željni svetlosti, je tudi gospodična Tjučevo imela svoj krog.

Dve lepi verski slovesnosti v središču Gorenjske

Posvetitev Gorenjske Brezmadežnemu Marijinemu srcu

Sleheri večer v maju so se zbirali ljudje pred oltarjem nebeske Matere v kranjski župni cerkvi, da opravijo šmarnično pobožnost. Prisrčno so doneli otroški glasovi zbora ministrantov, ki so peli litanije po starem ljudskem napevu in zajeli vso v cerkvi zbrano množico, ki je vnelo odpevala. Višek vseh pobožnosti je bila slovesna posvetitev.

Zadnjo majniško nedeljo so prihiteli v Kranj odposlanstva iz vseh gorenjskih fara, da se posvete prečistemu Srcu Marijinemu. Za to slovesnost so postavili kip Marijanske Matere božje nad tabernakelj v glavni oltar. Obzarjena od venca luči, v razkošju cvetja in zelenja je njena mila podoba dajala slovesnemu dnevu še večji sijaj.

Ljudstvo je napolnilo cerkev do zadnjega kotička; mnogi so ostali zunaj, bilo jih je celo toliko, da je bil prostorni kranjski glavni trg skoraj premajhen; pravijo — če je ta primera umestna — da se je zbralo toliko ljudi, kakor jih je včasih prihajalo na tombole. Ob petih popoldne je prišel prevzvišeni škof celovski g. dr. Rohrer v slovesnem sprevodu mimo zbrane množice in pristopil h glavnemu oltarju. Ta je bil ves v cvetju in pred njim so v dolgih lokih izpod stropa viseli veneci. Sveto mašo je ob asistenci znanih gorenjskih gospodov duhovnikov Zupanca, Podvinskega, Čemažarja, Hitija, Hutha in še drugih daroval sam prevzvišeni. Med sveto mašo je ljudstvo pelo litanije Matere božje. Z glasnim ljudskim petjem, ki je ponos vseh Gorenjcev, kadar se zbere v cerkvah, so se verniki pripravljali na posvetitev Srcu Marijinemu, ki se je z ganljivo prisrčnostjo izvršila med sveto mašo. Kakor da bi vsa Gorenjska po zbranih vernikih v cerkvi prosila svojo nebesko Mater: Marija, Tvoji smo, varuj nas!, takšni občutki so prevevali slehernega izmed prisotnih.

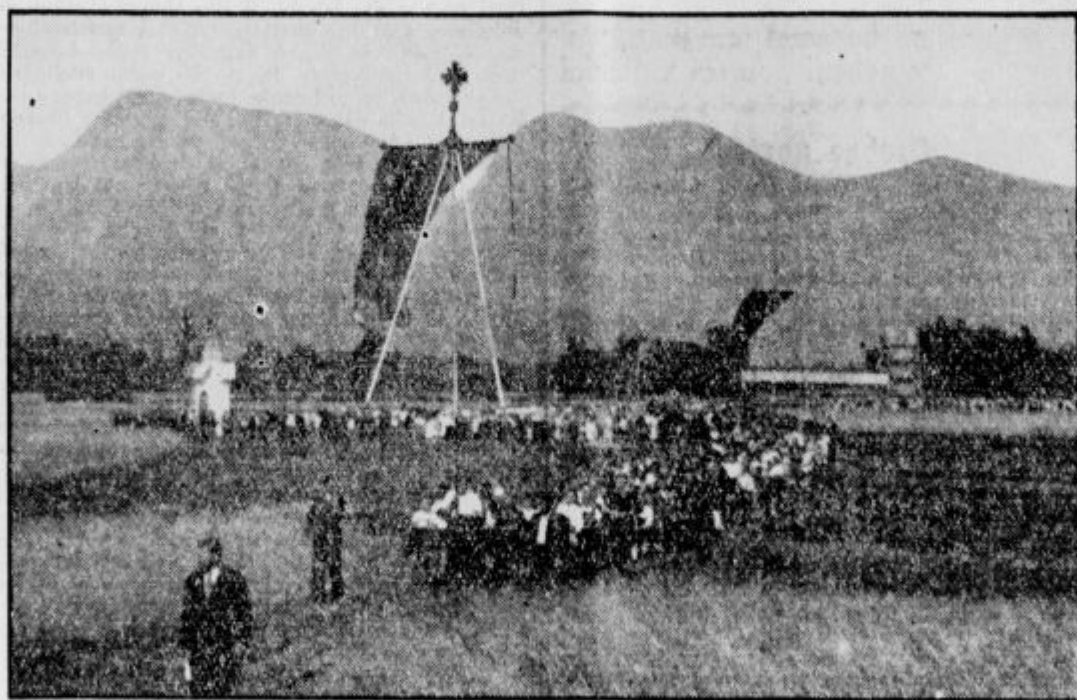
V enem samem veličastnem spevu je donela vroča molitev h Kraljici neba in zemlje. V njenih roke je ta dan nešteto src položilo usodo svojo in svojih dragih. In prav za vse so molili zbrani verniki.

Po končani slovesnosti je kranjski župnik g. Beuke v imenu Gorenjske poklonil prevzvišenemu simbol gorenjske zemlje — sliko čudodelne podobe Marije Pomagaj z Brezij s posvetilom in zahvalo. Zahvalo zato, ker je bil to zadnji obisk celovskega škofa med njemu zaupanimi verniki in slovo ob odhodu na novo nadškofovsko mesto v Solnograd. Ginjen se je prevzvišeni pred oltarjem poslovil od vernikov in v spremstvu sivolasih go-

renjskih duhovnikov, delež škofovski blagoslov, zapuščaj cerkev in se napotil preko ulice do svojega stanovanja, vseskozi obdan od velikega številca ljudstva.

Dolgo je še vrela iz cerkve pisana množica ter se po vseh cestah in stezah, peš, na kolesih in vozovih vračala v bližnje in daljne domove, navdana s toplimi čustvi mogočnega varstva same Kraljice in Matere božje.

Telovska procesija kranjske župnije na Primskovem

Pod škrljtem gora in bleska žitnih klasov se je procesija pomikala po kranjskem polju

V nedeljo, dne 4. julija, je bil na Primskovem, ki je podružnica kranjske farne cerkve in posvečena Materi božji, izreden praznik. Ob treh popoldne se je razvila od ckeve na polje telovska procesija kranjske župnije. Ker so procesije, ki bi se zvrstile po polju, tudi na Gorenjskem redkost in ker je sam kranjski župan želel čim večjo udeležbo, ni čudno, da se je te procesije udeležilo storo in mlado, od blizu in daleč. Saj cenijo številno vernikov na 7000. Osem bander — kranjsko farno, rožnensko, primskovsko, rupovsko, čirško, šenčursko, šmarno in predoseljsko je plapolalo v zraku, poleg teh pa še več manjših. Za belim mladinskim praporom je šla skupina beloblečenih deklic, ki so nosile zelene vence v rokah, a za temi spet večja skupina deklic, oblečenih v bele obleke. Daleč po polju se je razširila in raztegnila procesija, ko je duhovnik v Najsvetjšim dospel na ozare k prvemu znamenju, okrašenemu z rdečimi gorenjskimi nageljini in rožmarinom. Velicasto je zvenel njegov doneči glas preko polja in klasja. Ubrano in glasno mu je odpeval pod vodstvom organista g. Roglja primskovski cerkveni zbor, pomnožen z najboljšimi pevci iz okoliških fara. Lepa, neraztrgana procesija se je pomikala po ozarah med zorečim žitom, dalje k znamenju ob gozdu in odtod h kapelici sredi polja (glej sliko). Voni zemlje se je mešal s kadilom, srebrni zvonik mične cerkvice se je lesketal v sončni pripeki, kakor bi spremljal premikajočo se množico na njeni poti; v ozadiju za bujnimi gorenjskimi polji so nemo stale gore, kakor bi strmele nad veličastnostjo dneva. Posamezne skupine — skoraj vsaka je štela do 1000 ljudi — ki so šle z svojimi banderami, so pele ali molile ter tako javno izkazovale čast Kristusu Kralju. Zaključek in zadnji blagoslov je bil na primskovskem pokopališču pri velikem križu, kjer je g. župnik Beuke bral sveto mašo. Ljudsko petje je povečalo še itak lepo slovesnost. Tako veličastne procesije Primskovljani in tudi marsikateri izmed ostalih Gorenjcev niso še doživeli.

Po končani sveti daritvi so verniki spremili duhovnika z Najsvetjšim v cerkev, kjer so pevci zapeli »Povsod Bog«. Ljudje so odhajali nasmejanih obrazov, lomeč večje z mlajev, saj je sleherni hotel prinesiti, ko je že pri procesiji tako globoko občutil bojo navzočnost in neizrečeno tolažbo, blagoslov tudi s seboj na svoj dom.

Zavora duhovnih naporov

Duhovni zagon v zadnjih desetletjih preprečuje zlasti neko podtalno, mnogokje skoraj podzvestno, a drugod prav zavestno miselno gibanje, ki mu je težko najti drugo ime kakor kvietizem. Ni to samo oni kvietizem, ki ga poznamo kot nekak moralni sistem, od katolicizma zavrnjen, temveč je to neka splošna, na različna področja se-gajoča struja, ki skuša v temelju spremeniti človekov odnos do duhovnega napora. Ta področja se širijo vse tja, kamor sega kraljestvo duha in njegovih zakonitosti.

Kvietizem pomeni v glavnem miselnost, da se mora človek na duhovnem področju držati pasivno in ne izsiljevati nobenih odločitev po lastnih zamislih. Kakor je na moralnem področju kvietizem nauk, ki ves napredek človeka pripisuje delovanju milosti, zametava pa človekovo sodelovanje, tako pa se na splošno duhovnem področju bori proti aktivnemu poseganju v zakonitosti duhovnega kraljestva in hoče prepustiti vse razvoj neki slepi nui, ki ji je on le prisluškovelec, a ne usmerjevalec. »Quieta non moveat! Ne razgibaj, kar miruje!

V sodobnem življenju in prizadevanju se je ta kvietizem razširil iz zgolj moralnih osnov na splošno duhovna področja ter tam povzročil pustošenje. Gotovo tudi kvietisti hočejo marsikaj; hočejo, da bi bilo tako in ne drugače; žele si uspeha, in niso indiferentni do zaključka razvoja, do konca. A vendar je zanje značilno, da pričakuje uspeha le od nekih fideizmičnih, nenadnih posegov božje previdnosti v razvoj človeškega dogajanja. Zatekajo se k raznim napovedim in prerokovanjem dvomljivega ali celo smešnega značaja, ki jim obljublja uspeh in konec ugodnega razvoja brez njihovega sodelovanja, brez truda, brez dela. Ob vprašanju komunizma se zlasti pokaže ta kvietizem v vsej svoji guilohi. Pravi namreč, da je komunizem nujno zlo, ki mora zadeti krščanstvo, da se v preganjanju duše kristjanov zopet očistijo in povrnejo nazaj k prvotnemu evangeliju. Vsakršna borba proti njemu je nekako zoperstavljanje neizogibni nujnosti, ki jo gotovo tudi Bog hoče. Še bolj pa pride do izraza kvietizem v vsej svoji podli strahopetnosti takrat, kadar si dejansko stojita nasproti dve gibanji, ki eno njih dviga prapor resnice, drugo pa se bori pod zastavo zmote ali laži. Kvietizmu je takrat borba resnice proti zmoti izdajstvo nad krščanstvom, kajti njihovo krščanstvo je istovetno z »mirovanjem za vsako ceno«.

Počelo kvietističnega gibanja, če ga smemo imenovati gibanje, kajti »quieta non moveatur«, kar miruje, se ne giblje, je kapitalni greh — greh lenobe. A to ni nikakor navadna lenoba, omejena na pesameznika. To je — kakšno protislovje! — borben sistem, ki je toliko bolj aktiven v uveljavljanju duhovne lenobe, kolikor bolj je len v uveljavljanju duhovne aktivnosti. Na dnu tega gibanja je smetišče — čeprav duhovno, a vendarle smetišče — ki smrdi do neba. Treba bi bilo ne-vega Herakleja, ki bi vani naneljal očistilni veletok, kakor je nekdanji grški Heraklej naneljal celo reko v Avgijeve hleve ter jih tako očistil. Tudi bi se duhovne sile, ki jih kvietizem išči k tlom, zopet lahko sprostile in šle naprej, nikoli mirujoče, po poti duhovnega razvoja.

Skladatelj Anton Jakl - 70 letnik

Dne 24. julija 1943. praznuje naš jubilar svoj 70-letni rojstni dan. Rodil se je na Češkem 1. 1873. 24. julija v Uhlirškem Janovcih. Leta 1889. se je prostovoljno javil k vojaški godbi k 89. pp., ki je bil tedaj v Jero-slavi v Galiciji. Tam se je pri kapelniku V. Eisman-u izučil instrumentacijo. Privatno je študiral harmonijo, Josipa Foersterja, profesorja Prškega konservatorija. Leta 1896. je prišel v Ljubljano in pristopil k vojaški godbi k 27. pp., ki je bil tudi prvi dirigent. Od 1906. do 1926. je bil v službi v drž. študijski knjižnici v Ljubljani. Ves ta čas je bil član ljubljanskega opernega orkestra, do l. 1932. Napisal je več slovenskih venčkov za klavir, salonski orkester, veliki orkester ter za godbo na pihalet, med katerimi sta najbolj poznana velika venčka: »Potovanje po kranjski deželi«. »Slovenski biseri«. »V veseli družbi«. »Po naših livadah« itd. Napisal je tudi veliko koračnic, valčkov in drugih skladb. Zadnje njegove skladbe so tri Marijine pesmi, katere je uglasbil za zbor in orgle.

Dragi jubilar! Slovenski glasbeni svet Ti k Tvoji 70-letnici hvalno čestita, še posebno zato, ker se naša lepa slovenska pesem po Tvoji zaslugi glasi po širni naši domovini in še čez njene meje. Želimo Ti, da uživaš za Tvoje zasluženo delo s svojo dragi družino, še mnogo let v polnem zdravju in božjem blagoslovu.

Zadnji blagoslov z Najsvetjšim je kranjski župnik podelil ob velikem križu, postavljenem na primskovskem pokopališču.

Prodaja mesa na odrezek 112

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 24. julija t. l., potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »112« juljskih živilskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani, 100 gramov govejega mesa. Delitev se bo pričela ob 7.

Petrolej za julij. Mestni preskrbovalni urad bo delil nakaznice za petrolej za mesec julij zato, da v ponedeljek, 26. t. m., pridejo na vrsto upravičenci z začetnicami A do C, v

torek, 27. t. m., upravičenci z začetnicami D do F, v sredo, 28. t. m., upravičenci z začetnicami G do I, v četrtek, 29. t. m., upravičenci z začetnicami J do K, v petek, 30. t. m., upravičenci z začetnicami L do N, v soboto, 31. t. m., upravičenci z začetnicami O in P, v ponedeljek, 2. avgusta, upravičenci z začetnicami R do S, v torek, 3. avgusta, upravičenci z začetnicami T do V in v sredo, 4. avgusta upravičenci z začetnicama Z in Ž. Urad bo petrolej nakazoval upravičencem izključno samo navedene dni, in sicer vsak dan od 8 do 10 in od 15 do 17 na Krekovem trgu št. 10, v Mahrovih hiši, soba št. 1, v I. nadstropju.

KULTURNI OBZORNIK

Deržajeva »Podobe«

Založba »Viharnik«, ki namerava izdajati predvsem oziroma samo planinsko literaturo, je pred kratkim izdala »dosledna svojemu načrtu«. E. Deržaja »Podobe«, knjigo, opremljeno z avtorjevimi linorezi, ki nosi vabeč in mnogo obetajoč podnaslov »Gore in ljudje«.

Če je že pisateljeva prva knjiga »Grahe« bila porojena s takimi težavami kot pripoveduje uvod v »Podobe«, se pomočjo klešč in drugih padarskih pripomočkov, pa za drugo še bolj velja Horacov verz: »V popadkih treso se gore, izlegla bo smečna se miš...« Res, goro se trepetale, misleč, da se bo rodilo dete, ki bo resnično nosilo odsev njihove veličastne podobe, pa se je iz tega izrodil »monstrum«, tak čuden spatek, da bi ga najboljši kritik ne znal krstiti na pravo ime. Je mar to abrakada bradistarskih humoresk, satir, ertic, slik? Ne vem! Prej bolan poizkus napisati nekaj, kar naj bralca — niti zabava ne, kar je najmanj, kar človek od knjige pričakuje —, temveč spravi v slabo voljo. V vseh teh grobih podobah ne občuti bralec niti trohice gore, niti belve tega, kar bi opravičevalo izid knjige v založbi, ki naj izdaja knjige iz gorskega življenja.

Takale pa je približno literarna vsebina knjige: »Alpinist filozof Favstin Celestin Fortunat Avrelj Leščeneec — o človeku, ki so mu vsi ljudje nadležni, infuzorije, sam sebi pa se zdi nekaj nadčlovek, ki kreše svojo trmo v naskakovanju skal in zime ter sanja, da bo njegova filozofija človeštvo rešila in osvobodila, (morda pa je v tem kaj pisateljeve avtobiografije in je njegova knjiga že poizkus tega Leščenecevega poslanstva?). »Fru-meneij Kokotee in sto izletov« — zgodba upokoje-nega svetnika in upokojenega hribolazca, ki mu žena določa »plezalne ture« po stanovanju in oko-

lici Ljubljane (da, edino tak človek — copata bi lahko napisal še podobno knjigo). »Razvoj in pomen spominskih knjig v kočah in na vrhovi« — vprav dadaistično zmedeno besedilčenje o kočah, oskrbnikih, spominskih knjigah, zemljevidih, najekih hroščih, pajkih itd., itd., — resnično in globoko jedro knjige, resnično njena »krona« kot je človek »krona stvarstva, ki ga krona in pokrona« (da, gospod pisatelj!), potem pa »mikavna« zgod-bica zakonske nezvestobe »Gospe Kunigunde«, ki išče svoje zabave v zimskem športu (ali ni pisatelj tudi njegova literarna Muza prav tako nezvesta?) in tako dalje preko »Jubileja« do »Seve-rina in Apolonije« — zgodbe dveh mravelj, ki se gresta visoko turistično po kaktajah in okenskih polcih in bi morda edini bili zadovoljni s tole vsebino, ki se skriva pod visokodonečim naslovom »Gore in ljudje«, in ki naj »šaljivi besedi« nani-za pred bralca vse polno spominov na zanimive ljudi in zgodbe, ki jih je bralec nemara sam kdaj doživel, kot pravi priložni propekt.

Take knjige naš čas niti naš človek ne potrebuje in ne želi! Prav, vsak bo z veseljem segel po pristno šaljivi knjigi, ki ga bo za trenutek razvedrila, tako tak bolan »humor« odklanjamo. Na našo, avtorjevo in založnično srečo pa nas nekoliko potolaži drugi del knjige, kjer nam Deržaj-grafik v 31 linorezih pod skupnim naslovom »Hre-penenja« podaja vrsto podob iz naših gora (dasi ne vem zakaj na rumenem in zelenem oglasnem papirju?). Nekaterih izmed njih je človek kar vesel (str.: 159, 173, 179, 205, 215). Iz njih veje pristno, neposredno doživetje gora, ki ga v prvem delu knjige zastopaj iščemo in so tudi odonotni li-norezi nevredni bratje linorezov »Hrepenenja«. Da, mnogo ljubše bi mi bilo, če bi avtor, znan slikar naših gora, opustil pripovedni tekst v knji-gi in izdal samo te podobe, ki mnogo bolj ustre-zajo njemu samemu in založbi. Sprememo besedilo k slikam kljub nekaterim jezikovnim nasilnostim ustreza svojemu namenu in nam kaže tudi Der-žaja-pisatelja v drugačni luči kot prvi del knjige.

Založba »Viharnik«, ki po svojih dosedanjih knjigah je slabo nadomešča nekdanjo knjižnico »Planinske matice«, naj v bodoče sleherni svojo izdajo dvakrat pretehta, preden jo pokloni narodu — kajti nekoliko več odgovornosti bi si človek kljub vsemu le želel. Bojim se, da bo ob taki re-klami kot si jo je napravila prav s to knjigo, či-tajoče občinstvo tudi za jesen napovedani prvi del zbranih planinskih del Janeza Gregorina, ki poleg Kugyja in Jurga spada gotovo med naše planinske klasike, sprejela s tistim nezaupanjem, ki si ga založba z deli kot so te »Podobe« po pravici ustvarja.

Toliko!

J. S.

Nazorjev »Dante«

Omeniti smo že, da je pri Hrvatski Matici iz-šel letos okrog velike noči novi Nazorjev prevod Dantejevega Pekla, nismo ga pa tedaj še imeli v roki. Sedaj imamo knjigo pri sebi, in moremo že več poročati o tem književnem dogodku, ki Dan-tejevo pesnitve odziva za naš čas. Kakor vemo, je v teh zadnjih letih izšel tudi novi nemški prevod (Vossler), potem češki, ki ga je prevel naš dobi-ri znanec in na pol Slovenec Oto Babler v Olomoucu, znani prevajalec religioznih pesmi, a tudi slova-ški prevajalec Karol Štrmeč je v letošnjih slova-ških revijah pokazal že več zgledov svojega pre-vajanja. Hrvaški prevod Pekla je izšel v zbirki Knjižnica svetjskih pisacov, zv. 8, ki jo urejuje pri- Hrvatski Matici dr. Slavko Ježić ter obsega s ko-mentarijem vred 292 strani. Ni pa ta prevod nov, Nazor ga je namreč začel prevajati že leta 1915 v Kastvu ter je potem v odlomkih izhajal po raz-nih revijah. Končan pa je bil že v prvih letih po prvi svetovni vojni. Pa tudi pozneje ga je še mno-go popravil. Začenja se ta izdaja z Nazorjevo pesmijo Danteju, kakor jo je napisal leta 1920 ob 600-letnici Dantejeve smrti. Potem pa sledi posa-mezni spevi brez komentarja in opomb, kar vse

je postavljen na konec ter je delo dr. I. Hergšića. Ni pa Nazorjev prevod — rimski, kakor bi kdo mi-slil, temveč preveden v raznih oblikah endekasi-laba brez pogleda na to, ali se konča z žensko stopico ali moško. Kakor je že leta 1935. dognal, raziskavač Dantejev metrum, da ima Dante v svoji pesnitvi 76 variant endekasilaba (naši pre-vodi zamejejo za pravilo Dantejev osnovni obra-zeč), zato je sedaj hotel predvsem metrično pri-kazati Dantejevo pesnitve ter miselno natančno. Zato ni segel po rimah, temveč prevajal v metrični prozi. Znani napis na poti v Pekel se glasi v njo-govem prevodu:

»Kroza me u grad ulazi se bólova,

Kroza me u jad ulazi se vječni,

Kroza me s' ide k izgubljeni čeljadi.

Potakla pravda mog je tvorca visokog:

Božanska me je svemogućnost sazдала,

Mudrina višnja i ljubav prvobitna.

Stvoreno ništa prije mene nije.

Do vječnih stvari, a vječno trajem.

Svih s' nada man'te, vi što ulazite!«

Od str. 191 do 271 je komentarji, kakor ga je po najnovjših italijanskih komentarjih napravil za posamezne speve in verz dr. I. Hergšić. Konč-no pa sledi »pogovori«, kjer Hergšić govori o Dan-teju samo na nekaj straneh (275—278), potem pa takoj preide na sledove Dantejeve pesnitve v hr-vatski književnosti, ki jih zastopuje v dubrovniški literaturi. Zadnje poglavje (3) pa je posvečeno prevodom Danteja v hrvaščino (Pekel je prvi v celoti prevel Buzolić v rimah, Kršnjavi v prozi, Ucelini v rimah, Nazor v ritmični prozi, ni pa še v celoti izšel v številnih odlomkih objavljeni ri-mani prevod v enajstih delih Pekla Mihovila Kom-bola, ki je izhajal zadnje desetletje v Književniku Hrvatskem ter v Primjerih iz strane književnosti). Tako se hrvaški prevod pridružuje najnovejšim prevodom Dantejeve pesnitve, ki je že zdavnaj postala last vsega kulturnega človeštva.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 24. malega srpana: Mati usmiljenja; Franc Solan, spoznavalec; Kristina, devica in mučenica.

Nedelja, 25. malega srpana: Jakob, apostol; Krištof, mučenec; Valentina, devica.

Lunina sprememba: 24. malega srpana: Zadnji krajev ob 5.38. Herschel napoveduje neetanovitno vreme.

Zgodovinski paberki

24. malega srpana:

L. 1842., se je rodil na Skarčini časnika in ljudski pisatelj Jakob Alešovec. Ljudsko šolo je obiskoval v Kamniku pri frančiškanih, gimnazijo v Ljubljani, po končanem 6. razredu je prestopil na učiteljsko, pa kmalu odšel k M. Vilharju na Kalc za domačega učitelja. S Kalca je šel k grofu Lantienariju v Vipaceto urejati knjižnico, pa se 1867. vrnil v Ljubljano. Že kot dijak je bil silno kratkoviden, l. 1885. pa so mu oči popolnoma opešale. Ta nezgoda in neredno življenje sta povzročila, da je živel zadnja leta precej zanemaren in zapuščen. Umrl je 17. oktobra 1901. leta v Zavetišču sv. Jožefa v Ljubljani. Pod vplivom nemške šole je kot petdesetletni ustanovil s nekaj tovariši nemški dijaški list »Die Sschwalbe«, nato je priobčeval svoje epise v raznih nemških časopisih, po vsebini so ali potopisi ali pa zgodovinske povesti. Sloveški svet so mu odprli Lovro Pintar, Blaž Potočnik, zalisti pa Miroslav Vilhar, ki ga je vzpodbujal, naj piše tudi slovensko. Prvi njegov slovenski spis je objavil leta 1866. celovški »Slovenec«, naslednjega leta je izdal v Ljubljani delce »Kustoca in Visa«, sledila so razna dela, naj omenimo le nekatera: Cesar Maks in Mehika, Vrtomirov prstan ali zmag v Bistriški dolini, Vojska na Turškem. Zanimivi sta zlasti avtobiografska povest »Kako sem jaz likal« in »Ljubljanske slike«. Alešovec je bil ljudski pisatelj v dobrem pomenu besede: brez umetniškega stremjenja je pisal preprosto, za svojo dobo pravilno ter z veliko humornostjo in šegavostjo. Na Bleiweisovo prošnjo je prevzel uredništvo »Triglava«, ki pa je že po enem letu 1870. jeseni zaspal. Glavni Alešovec časnikaško podjetje je bil humoristično-satirični list »Brenčelj v lažni obleki«, izhajati je začel leta 1869. po dvakrat na mesec, začetno prenehal s 7. številko 1875., se zopet pojavil 1877., izhajal do 1880. po enkrat, od 1882. po dvakrat na mesec, l. 1884. z 9. števil. prenehal in se v istem letu nadaljeval pod imenom »Novi Brenčelj v zbadljivi in šalivi obleki« do konca 1885. l. Brenčelj je izhajal splošno za Dežmanovo podobo z grobljami, ki beži bred brencijem-Alešovec, pozneje je nosil podobo brencija-Alešovec, kako pika; to ime se je naravnost prijel pisatelja. Alešovec je bil rojen humorist in satirik. V boju med starimi in mladimi je bil na strani Bleiweisa. Za Winklerjeve vlade je nastopal proti »elastikarjem« (Suklje). Dasi robot, je imel Brenčelj velik političen pomen. Alešovec je sodeloval tudi pri Novicah in Ljubljanskem Slovenceu.

L. 1854., se je rodil na Dunju znameniti zgodovinar Konstantin Jireček, proučeval je zlasti bolgarsko in srbsko zgodovino.

Novi grobovi

† Gospod dr. Lojze Rant, finančni svetnik v pokloju in mornariški podpolkovnik v rezervi, je mirno v Gospodu zaspal. Pogreb bo v soboto, 24. julija, ob 5 popoldne od doma žalosti, Sattnerjeva ulica 9 na Viču.

† Gospa Ana Smrekar, soproga strojevodje v Ljubljani, se je preselila v večnost. Pogreb bo v soboto, 24. julija, ob pol štirih popoldne iz kaple sv. Krištofa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

Svetovnoznani roman

ARCHIBALDA J. CRONINA

CITADELA

zgodba zdravnika in sodobne družbe

JEIZŠEL v zbirki »NAŠA KNJIGA«

PREVEDEL L. KLAČOČER

418 STRANI

KNJIGA JE VEZANA V CELO PLATNO

IN VELJA ZA NENAROCNIKE L 75—

ZALOŽBA »NAŠA KNJIGA«

LIUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

† Gospod Niko Koljč, brivski mojster v Ljubljani na Poljanski cesti, se je po hudi bolezni preselil v boljše življenje. Pogreb bo v soboto, 24. julija, iz kaple sv. Nikolaja na Zalah ob pol treh popoldne.

† Gospa Ivana Novohradsky roj. Sartory je v visoki starosti 94 let mirno v Gospodu zaspala. Pogreb bo v soboto, dne 24. julija, ob 4 popoldne iz kaple sv. Jakoba na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše globoko sožalje!

»Svet«

ne bo smel manjkati v nobeni domači knjižnici

Osebnosti

Redek jubilej. Danes slavi dr. Anton Rogina, bivši predsednik višjega deželnega terapevtskega in kasnejskega sodišča v Ljubljani, in Rupert Pivec, mornariški generalni komisar bivše avstro-ogrske vojne mornarice v pokloju, 60 letnice svoje mature na višji državni gimnaziji v Mariboru oziroma v Novem mestu. Tretji se živičisti maturant istega gimnazijskega letnika 1883 častni kanonik lavantinskega stolnega kapitlja v Mariboru Jožef Čížek, dekan v Jaremini v Slovenskih gorah, sedaj v samostanu v Stični na Dolenjskem, se, žal, iz zdravstvenih razlogov tega slavnega more udeležiti. Želimo tem našim štajerskim rojakom še prav dolg, zdrav in zadovoljen življenjski večer.

— Začetek pasjih dni v dežju. Vse naše pratike in koledarji navajajo, da se 23. julija pričnejo pasji dnevi, ki trajajo do vključno 23. avgusta. Sonce stopi v znamenje bojevitvega leva. Po dolgotrajnih vremenskih zapiskih so bila leta, ko je v tem času vladala res prav pasja vročina, a tudi leta z velikim doževjem. Zelo vroči so bili pasji dnevi leta 1938, ko smo imeli še v začetku avgusta do +31° C, ko se navadno dnevna temperatura že nekoliko zniža, a jutranja zračna že pada na +10° C, letos pa je mnogo višja in je skoraj ne.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Velesovo nad Kranjem. Velesovska fara bi letos praznovala dve novi sv. maši dveh svojih rojakov gg. Zornama in Kerna. Zato so se 11. julija v božjepotni velesovski cerkvi verniki od blizu in daleč zbrali; z znano pesmijo »Novomšanik, bodi pozdravljen« so popoldne ob treh začeli spominjsko pobožnost. Ubrano ljudsko petje, molitev svetega rožnega venca in druge molitve so jasno pričevale, da rodna fara želi svojima novomšanikom-rojakoma kar največ božjega blagoslova in milosti ter uspehov pri njunem delu v vinogradu Gospodovem. Slovesnost se je končala šele proti večeru in ljudstvo se je vrnilo na svoje domove.

Znanemu planinskemu pisatelju dr. Kuzju je za 85letnico rojstva čestital tudi pokrajinski načelnik in državni namestnik dr. Rainer.

Na Količevem pri Domalah je po kratki bolezni zatihnil svojo trudno oči g. Franc Podgoršek, ki je bil dolga leta uradnik Bonačeve tovarne papirja. Rajni je bil doma iz Chiappovana pri Gorizii. Zapušča vdovo. Naj v miru počiva!

S Spodnjega Štajerskega

Zvezni vodja Steindl — vodja bramborcev. Vodja bramborcev štajerske domovinske zveze Blasch in vodja brambovske brigade iz Celja Dräger sta bila poverjena z drugimi nalogami. Poveljstvo bramborcev je prevzel vodja štajerske domovinske zveze Steindl. V njegovih rokah je sedaj združena vsa politična moč na Spodnjem Štajerskem. Za štabnega vodjo je bil imenovan dosedanj vodja brambovske šole v Rogasli Slatini Maierhöfer.

Odlikovana Spodnjašajerska. Vojni prostovoljec nadlovec Emil Verdnek iz Šoštanja in Ptujčan Jožef Bombek sta bila zaradi hrabrega zadržanja pred sovražnikom na vzhodu odlikovana z železnim križcem II. razreda.

Graški umetniki v Mariboru. V veliki dvorani mariborske Domovinske zveze bodo v nedeljo, 25. in v ponedeljek 26. julija nastopili člani graške opere. Sodeloval bo tudi balet in pa japonska plesalka Marion Iguchi.

Šolanje učiteljic v Ptuj. V Ptuj se je ob koncu šolskega leta vršilo sedemdesetno praktično in teoretično šolanje za učiteljice za ročne dela.

Smrtna kosa. V Studencih pri Mariboru je umrla 50-letna vdova po železničarju Marija Kai-

verjetno, da je n. pr. toplomer meteorološkega zadržanja zaznamoval že jutraj +16° C. Bilo je res soparno, pa tudi močno oblačno. V četrtek je deževalo, pa tudi v petek jutraj. V zadnjih 24 urah je padlo 4,9 mm dežja. V četrtek popoldne je bilo izredno soparno. Najvišja dnevna temperatura +28,2° C. Barometer se je v petek za spoznanje dvignil od prejšnjega dneva in je dosegel stanje 761,5 mm, kar je pod normalo. Kakor vse kaže, bo julij tudi letos kot lani eden najdeževnejših mesecev.

— Obrtnike poziva odsek za obrtništvo Združenja industrije in obrtnikov, naj prijavijo Pokrajinskemu svetu korporaciji do 31. t. m. vse količine mizarjskega kleja, katere posedujejo bodisi za lastno uporabo ali za račun tretjih oseb. Opozorja se, da se morajo prijaviti brez izjeme vse količine nad 1 kg.

— Sv. Jakob (25. jul.) v slovenskih pregovorih. Če je sv. Jakob lep, mrzli bodo svetki (božični), a obilna bo jesen — je znano vsem ljudem. — Če na sv. Jakoba dan grmi, bodo orehi in lešniki piškavi. — Če na sv. Jakoba dan sonce sije, bo debela leča. — Če sv. Jakob žeto trpi, zima nič prida ni. — Čisti zrak o sv. Jakobi, ti žita hrambe polni. — Jakobova ajda in Ožbaltova repa, je malokdaj lepa. — Kakor sv. Jakob dopoldne vreni, tako bo tudi pred božičem te dni. — Na nebu megla sv. Jakoba dne, v prihodnje hudo zimo napove. — Na sv. Jakoba dan mora biti gnoj postrgan (morajo biti setve končane). — O ljubi sv. Jakob, da bi bil vsako leto dvakrat (da bi se dvakrat žito želol, sv. Mihael pa trikrat (da bi bila trikrat trgatve)). — O sv. Jakobu gre grozdje na božjo pot, o sv. Jerneju pa nazaj pride. — O sv. Jakobu se izselijo postolke. — O sv. Jakobu pšenica zori ali zgori. — Pred sv. Jakobom tri dni lepo, rž prav dobro dozorela bo. — Smrdi kakor kozel o sv. Jakobu — Sv. Jakob je dobro godišče, takrat so štrukli kakor platišče. — Sv. Jakob ima bučo, sv. Jernej pa nož. — Sv. Jakob ima bučo (za vino), sv. Jernej jo pa izprazni. — Sv. Jakob žito zori, čeprav se sonce kuja. — Se bom takrat ženil, ko se bom lahko o sv. Jakobu s sanmi k poroki peljal. Ali O sv. Nikoletu, ki ni ne pozimi, ne poletu. — I. Šešelj.

— Ponesrečen motociklist. Te dni se je pri poizkušnji vožnji novega motornega kolesa ponesrečil na strmi gorski cesti 24-letni pekovski pomočnik in šofer Stanko Mlakar. doma iz Zadržanja nad Vrhniko, in si hudo poškodoval desno nogo pod kolonom. Dobil je tudi notranje poškodbe. Njegov tovariš, ki ga je spremljal, je ostal pri nezreči nepoškodovan.

— Nenavadna nesreča je zadela te dni 10-letnega posestnika Dobrovo sina Franceta Gregorja iz Podsmreke pri Dobrovi. Ko je v sredo popoldne nesel fantek domačemu psu jesti, ga je medtem, ko se je aklonil k pripravljeni posodi, pes nenadoma popadel za obraz in mu pregriznil zgornjo in spodnjo ustnico tako močno, da je bil takoj ves v krvi. Fantka so seveda peljali takoj k zdravniku.

— Polzelci pa 47-letna žena tkaleškega mojstra Leopoldina Šetor roj. Podvršič. Dalje so umrli: 14-letni Stanko Arnus iz Podvinca, Andrej Cizerl, 37 let, s Spodnjega Brega, Franc Kolarič, 68 let, iz Spuhle, ter Jožef Smeršič, 45 let, iz Dornave.

— Strela v ščotanju. V gospodarsko poslopje posestnika Kranjca pri Šoštanju je udarila strela. Nastal je velik ogenj, ki je upešil gospodarsko poslopje in hleve. Živino so pravočasno rešili.

— Ljutomerske žene v Čmureku. Pod vodstvom voditeljice ženskega urada v Ljutomeru gospe Bouvier so obiskale Ljutomerske žene Čmurek, kjer so jih prisrčno sprejeli.

»Svet«

ne bo smel manjkati v nobeni domači knjižnici

Iz Hrvaške

Poglavnikov izlet na Sljeme. Dne 19. t. m. se je Poglavnik dr. Pavelić neopričakovano pripeljal na Sljeme, na katerem je bilo vse polno izletnikov. Na planini so bili tudi gojenci domobranske oficirske šole. Dr. Pavelić je bil najprej pri maši v kapelici Kraljice Hrvatov, nato se je pa pomešal med gojence domobranske oficirske šole, ki so bili ravno pri kosilu in je ostal med njimi dalj časa ter se z njimi pogovarjal. Prav tako se je zadržal med izletniki, nato je pa obiskal ranjene vojake v prostorih planinskega doma.

Bolgarska studija o dr. Paveliću. V bolgarskem mesečniku za politična in kulturna vprašanja »Otač Pajsi« je objavil bolgarski vseučiliški profesor dr. L. Vladkin obsežnejšo študijo o dr. Paveliću pod naslovom »Obisk Poglavnikov«. V študiji je opisano celotno dosedanje delovanje dr. Pavelića v dolgem razdobju borbe za samostojno hrvaško državo.

Hrvaško-romunska pogajanja. V Bukarešto je odpovala delegacija hrvaške vlade s pooblastitvijo, da z delegati romunskega prosvetnega in zunanjega ministrstva sklene prosvetni sporazum med NDH in Rumunijo. Hrvaško delegacijo vodi dr. Iluhin.

Naznanila

RADIO. Sobota, 24. julija. 7.30 Slovenska glasba — 8. Napoved časa, poročila v italijanski — 11. Pol ure za vojakas — 12.30 Ploče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Napoved časa, pesmi — 13. Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila v hrvaški — 13.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance, operetna glasba — 15. Poročila v slovenski — 15.15 Poljski vestnik iz Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Komorna glasba — 17.35 Prenos za Rumunijo — 18. Gospodski predavanja v slovenski — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20. Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Poročila v hrvaški — 20.30 Poročila v slovenski — 20.35 Poročila v italijanski — 20.45 Poročila v hrvaški — 20.50 Poročila v slovenski — 21. Poročila v italijanski — 21.15 Poročila v hrvaški — 21.30 Poročila v slovenski — 21.45 Poročila v italijanski — 21.55 Poročila v hrvaški — 22. Poročila v slovenski — 22.15 Poročila v italijanski — 22.30 Poročila v hrvaški — 22.45 Poročila v slovenski — 22.55 Poročila v italijanski — 23. Poročila v hrvaški — 23.15 Poročila v slovenski — 23.30 Poročila v italijanski — 23.45 Poročila v hrvaški — 23.55 Poročila v slovenski — 24. Poročila v italijanski — 24.15 Poročila v hrvaški — 24.30 Poročila v slovenski — 24.45 Poročila v italijanski — 24.55 Poročila v hrvaški — 25. Poročila v slovenski — 25.15 Poročila v italijanski — 25.30 Poročila v hrvaški — 25.45 Poročila v slovenski — 25.55 Poročila v italijanski — 26. Poročila v hrvaški — 26.15 Poročila v slovenski — 26.30 Poročila v italijanski — 26.45 Poročila v hrvaški — 26.55 Poročila v slovenski — 27. Poročila v italijanski — 27.15 Poročila v hrvaški — 27.30 Poročila v slovenski — 27.45 Poročila v italijanski — 27.55 Poročila v hrvaški — 28. Poročila v slovenski — 28.15 Poročila v italijanski — 28.30 Poročila v hrvaški — 28.45 Poročila v slovenski — 28.55 Poročila v italijanski — 29. Poročila v hrvaški — 29.15 Poročila v slovenski — 29.30 Poročila v italijanski — 29.45 Poročila v hrvaški — 29.55 Poročila v slovenski — 30. Poročila v italijanski — 30.15 Poročila v hrvaški — 30.30 Poročila v slovenski — 30.45 Poročila v italijanski — 30.55 Poročila v hrvaški — 31. Poročila v slovenski — 31.15 Poročila v italijanski — 31.30 Poročila v hrvaški — 31.45 Poročila v slovenski — 31.55 Poročila v italijanski — 32. Poročila v hrvaški — 32.15 Poročila v slovenski — 32.30 Poročila v italijanski — 32.45 Poročila v hrvaški — 32.55 Poročila v slovenski — 33. Poročila v italijanski — 33.15 Poročila v hrvaški — 33.30 Poročila v slovenski — 33.45 Poročila v italijanski — 33.55 Poročila v hrvaški — 34. Poročila v slovenski — 34.15 Poročila v italijanski — 34.30 Poročila v hrvaški — 34.45 Poročila v slovenski — 34.55 Poročila v italijanski — 35. Poročila v hrvaški — 35.15 Poročila v slovenski — 35.30 Poročila v italijanski — 35.45 Poročila v hrvaški — 35.55 Poročila v slovenski — 36. Poročila v italijanski — 36.15 Poročila v hrvaški — 36.30 Poročila v slovenski — 36.45 Poročila v italijanski — 36.55 Poročila v hrvaški — 37. Poročila v slovenski — 37.15 Poročila v italijanski — 37.30 Poročila v hrvaški — 37.45 Poročila v slovenski — 37.55 Poročila v italijanski — 38. Poročila v hrvaški — 38.15 Poročila v slovenski — 38.30 Poročila v italijanski — 38.45 Poročila v hrvaški — 38.55 Poročila v slovenski — 39. Poročila v italijanski — 39.15 Poročila v hrvaški — 39.30 Poročila v slovenski — 39.45 Poročila v italijanski — 39.55 Poročila v hrvaški — 40. Poročila v slovenski — 40.15 Poročila v italijanski — 40.30 Poročila v hrvaški — 40.45 Poročila v slovenski — 40.55 Poročila v italijanski — 41. Poročila v hrvaški — 41.15 Poročila v slovenski — 41.30 Poročila v italijanski — 41.45 Poročila v hrvaški — 41.55 Poročila v slovenski — 42. Poročila v italijanski — 42.15 Poročila v hrvaški — 42.30 Poročila v slovenski — 42.45 Poročila v italijanski — 42.55 Poročila v hrvaški — 43. Poročila v slovenski — 43.15 Poročila v italijanski — 43.30 Poročila v hrvaški — 43.45 Poročila v slovenski — 43.55 Poročila v italijanski — 44. Poročila v hrvaški — 44.15 Poročila v slovenski — 44.30 Poročila v italijanski — 44.45 Poročila v hrvaški — 44.55 Poročila v slovenski — 45. Poročila v italijanski — 45.15 Poročila v hrvaški — 45.30 Poročila v slovenski — 45.45 Poročila v italijanski — 45.55 Poročila v hrvaški — 46. Poročila v slovenski — 46.15 Poročila v italijanski — 46.30 Poročila v hrvaški — 46.45 Poročila v slovenski — 46.55 Poročila v italijanski — 47. Poročila v hrvaški — 47.15 Poročila v slovenski — 47.30 Poročila v italijanski — 47.45 Poročila v hrvaški — 47.55 Poročila v slovenski — 48. Poročila v italijanski — 48.15 Poročila v hrvaški — 48.30 Poročila v slovenski — 48.45 Poročila v italijanski — 48.55 Poročila v hrvaški — 49. Poročila v slovenski — 49.15 Poročila v italijanski — 49.30 Poročila v hrvaški — 49.45 Poročila v slovenski — 49.55 Poročila v italijanski — 50. Poročila v hrvaški — 50.15 Poročila v slovenski — 50.30 Poročila v italijanski — 50.45 Poročila v hrvaški — 50.55 Poročila v slovenski — 51. Poročila v italijanski — 51.15 Poročila v hrvaški — 51.30 Poročila v slovenski — 51.45 Poročila v italijanski — 51.55 Poročila v hrvaški — 52. Poročila v slovenski — 52.15 Poročila v italijanski — 52.30 Poročila v hrvaški — 52.45 Poročila v slovenski — 52.55 Poročila v italijanski — 53. Poročila v hrvaški — 53.15 Poročila v slovenski — 53.30 Poročila v italijanski — 53.45 Poročila v hrvaški — 53.55 Poročila v slovenski — 54. Poročila v italijanski — 54.15 Poročila v hrvaški — 54.30 Poročila v slovenski — 54.45 Poročila v italijanski — 54.55 Poročila v hrvaški — 55. Poročila v slovenski — 55.15 Poročila v italijanski — 55.30 Poročila v hrvaški — 55.45 Poročila v slovenski — 55.55 Poročila v italijanski — 56. Poročila v hrvaški — 56.15 Poročila v slovenski — 56.30 Poročila v italijanski — 56.45 Poročila v hrvaški — 56.55 Poročila v slovenski — 57. Poročila v italijanski — 57.15 Poročila v hrvaški — 57.30 Poročila v slovenski — 57.45 Poročila v italijanski — 57.55 Poročila v hrvaški — 58. Poročila v slovenski — 58.15 Poročila v italijanski — 58.30 Poročila v hrvaški — 58.45 Poročila v slovenski — 58.55 Poročila v italijanski — 59. Poročila v hrvaški — 59.15 Poročila v slovenski — 59.30 Poročila v italijanski — 59.45 Poročila v hrvaški — 59.55 Poročila v slovenski — 60. Poročila v italijanski — 60.15 Poročila v hrvaški — 60.30 Poročila v slovenski — 60.45 Poročila v italijanski — 60.55 Poročila v hrvaški — 61. Poročila v slovenski — 61.15 Poročila v italijanski — 61.30 Poročila v hrvaški — 61.45 Poročila v slovenski — 61.55 Poročila v italijanski — 62. Poročila v hrvaški — 62.15 Poročila v slovenski — 62.30 Poročila v italijanski — 62.45 Poročila v hrvaški — 62.55 Poročila v slovenski — 63. Poročila v italijanski — 63.15 Poročila v hrvaški — 63.30 Poročila v slovenski — 63.45 Poročila v italijanski — 63.55 Poročila v hrvaški — 64. Poročila v slovenski — 64.15 Poročila v italijanski — 64.30 Poročila v hrvaški — 64.45 Poročila v slovenski — 64.55 Poročila v italijanski — 65. Poročila v hrvaški — 65.15 Poročila v slovenski — 65.30 Poročila v italijanski — 65.45 Poročila v hrvaški — 65.55 Poročila v slovenski — 66. Poročila v italijanski — 66.15 Poročila v hrvaški — 66.30 Poročila v slovenski — 66.45 Poročila v italijanski — 66.55 Poročila v hrvaški — 67. Poročila v slovenski — 67.15 Poročila v italijanski — 67.30 Poročila v hrvaški — 67.45 Poročila v slovenski — 67.55 Poročila v italijanski — 68. Poročila v hrvaški — 68.15 Poročila v slovenski — 68.30 Poročila v italijanski — 68.45 Poročila v hrvaški — 68.55 Poročila v slovenski — 69. Poročila v italijanski — 69.15 Poročila v hrvaški — 69.30 Poročila v slovenski — 69.45 Poročila v italijanski — 69.55 Poročila v hrvaški — 70. Poročila v slovenski — 70.15 Poročila v italijanski — 70.30 Poročila v hrvaški — 70.45 Poročila v slovenski — 70.55 Poročila v italijanski — 71. Poročila v hrvaški — 71.15 Poročila v slovenski — 71.30 Poročila v italijanski — 71.45 Poročila v hrvaški — 71.55 Poročila v slovenski — 72. Poročila v italijanski — 72.15 Poročila v hrvaški — 72.30 Poročila v slovenski — 72.45 Poročila v italijanski — 72.55 Poročila v hrvaški — 73. Poročila v slovenski — 73.15 Poročila v italijanski — 73.30 Poročila v hrvaški — 73.45 Poročila v slovenski — 73.55 Poročila v italijanski — 74. Poročila v hrvaški — 74.15 Poročila v slovenski — 74.30 Poročila v italijanski — 74.45 Poročila v hrvaški — 74.55 Poročila v slovenski — 75. Poročila v italijanski — 75.15 Poročila v hrvaški — 75.30 Poročila v slovenski — 75.45 Poročila v italijanski — 75.55 Poročila v hrvaški — 76. Poročila v slovenski — 76.15 Poročila v italijanski — 76.30 Poročila v hrvaški — 76.45 Poročila v slovenski — 76.55 Poročila v italijanski — 77. Poročila v hrvaški — 77.15 Poročila v slovenski — 77.30 Poročila v italijanski — 77.45 Poročila v hrvaški — 77.55 Poročila v slovenski — 78. Poročila v italijanski — 78.15 Poročila v hrvaški — 78.30 Poročila v slovenski — 78.45 Poročila v italijanski — 78.55 Poročila v hrvaški — 79. Poročila v slovenski — 79.15 Poročila v italijanski — 79.30 Poročila v hrvaški — 79.45 Poročila v slovenski — 79.55 Poročila v italijanski — 80. Poročila v hrvaški — 80.15 Poročila v slovenski — 80.30 Poročila v italijanski — 80.45 Poročila v hrvaški — 80.55 Poročila v slovenski — 81. Poročila v italijanski — 81.15 Poročila v hrvaški — 81.30 Poročila v slovenski — 81.45 Poročila v italijanski — 81.55 Poročila v hrvaški — 82. Poročila v slovenski — 82.15 Poročila v italijanski — 82.30 Poročila v hrvaški — 82.45 Poročila v slovenski — 82.55 Poročila v italijanski — 83. Poročila v hrvaški — 83.15 Poročila v slovenski — 83.30 Poročila v italijanski — 83.45 Poročila v hrvaški — 83.55 Poročila v slovenski — 84. Poročila v italijanski — 84.15 Poročila v hrvaški — 84.30 Poročila v slovenski — 84.45 Poročila v italijanski — 84.55 Poročila v hrvaški — 85. Poročila v slovenski — 85.15 Poročila v italijanski — 85.30 Poročila v hrvaški — 85.45 Poročila v slovenski — 85.55 Poročila v italijanski — 86. Poročila v hrvaški — 86.15 Poročila v slovenski — 86.30 Poročila v italijanski — 86.45 Poročila v hrvaški — 86.55 Poročila v slovenski — 87. Poročila v italijanski — 87.15 Poročila v hrvaški — 87.30 Poročila v slovenski — 87.45 Poročila v italijanski — 87.55 Poročila v hrvaški — 88. Poročila v slovenski — 88.15 Poročila v italijanski — 88.30 Poročila v hrvaški — 88.45 Poročila v slovenski — 88.55 Poročila v italijanski — 89. Poročila v hrvaški — 89.15 Poročila v slovenski — 89.30 Poročila v italijanski — 89.45 Poročila v hrvaški — 89.55 Poročila v slovenski — 90. Poročila v italijanski — 90.15 Poročila v hrvaški — 90.30 Poročila v slovenski — 90.45 Poročila v italijanski — 90.55 Poročila v hrvaški — 91. Poročila v slovenski — 91.15 Poročila v italijanski — 91.30 Poročila v hrvaški — 91.45 Poročila v slovenski — 91.55 Poročila v italijanski — 92. Poročila v hrvaški — 92.15 Poročila v slovenski — 92.30 Poročila v italijanski — 92.45 Poročila v hrvaški — 92.55 Poročila v slovenski — 93. Poročila v italijanski — 93.15 Poročila v hrvaški — 93.30 Poročila v slovenski — 93.45 Poročila v italijanski — 93.55 Poročila v hrvaški — 94. Poročila v slovenski — 94.15 Poročila v italijanski — 94.30 Poročila v hrvaški — 94.45 Poročila v slovenski — 94.55 Poročila v italijanski — 95. Poročila v hrvaški — 95.15 Poročila v slovenski — 95.30 Poročila v italijanski — 95.45 Poročila v hrvaški — 95.55 Poročila v slovenski — 96. Poročila v italijanski — 96.15 Poročila v hrvaški — 96.30 Poročila v slovenski — 96.45 Poročila v italijanski — 96.55 Poročila v hrvaški — 97. Poročila v slovenski — 97.15 Poročila v italijanski — 97.30 Poročila v hrvaški — 97.45 Poročila v slovenski — 97.55 Poročila v italijanski — 98. Poročila v hrvaški — 98.15 Poročila v slovenski

Največji klinični problem sedanjega časa

Revmatizem je v naših in sosednjih pokrajinah kar

ljudska bolezen,

ki ni nikoli odveč razpravljati o njej. Govorimo o trganju v nogah starega očeta, o revmi tete in slednjič o raznih revmatičnih posledicah ko o nečem, kar se ne dá odpraviti — kakor starost. To pa je napačno. Nevrosti te ljudske bolezni se še zmeraj premalo zavedamo. Sloviti berlinski klinik dr. Bergmann je nedavno dejal, da 16% mladih revmatičnih ljudi umre zaradi hudi poškodbe srca. Sploh so pa poškodbe, ki jih povzroča revmatizem ne le na srcu, marveč tudi v krvnih žilah tako velike, da so slične pojavom najhujšega poapnenja žil. Tako bolezen pa je treba tudi temu primerno presojati.

Vzroki revmatizma

Postanek te tako mnogostranske bolezni je dal opravka kar generacijam raziskovalcev. Nekateri so se skušali prebiti z razlago preobčutljivosti, da je vse le stanje razdražljivosti, ki jo povzročajo razne snovi, zlasti beljakovine, torej bakterijski strupi, razna živila itd. Drugi menijo, da so bakterije, ki postanejo opazni vzrok bolezni, in dejstvo, da se pri sklepnem revmatizmu le malo kdaj najdejo povzročitelji revmatizma v sklepih, so pojasnjevali s tem, da so bili bacili, ki so zašli tjakaj in so bili v svoji sili že oslabiljeni, zamorenjeni s telesnimi zaščitnimi močmi. Ljudstvo pa največkrat meni, da je revmatizem posledica prehlada.

Še pred nekaj leti so revmatizem nazivali zbirališčem, kamor so dajali vsakovrstne medicinske pojme in trdili so, da ga znanstveno ni moči opredeliti. Bergmann pravi, da to ni res, zakaj medtem je bil freiburški patolog Askov izdelal tako zvane revmatične vozliče in v poslednjih letih se je prof.

Klingerju v Münstru posrečilo najti v revmatičnem tkivu razločno vidne spremembe. Najprej se tkivo razrahlja. Nato nastane žarišče bolezni, ki se bolezensko spreminja in slednjič zaceli z brazgotino. Brazgotina pa ne pomeni, da je zadeva ozdravljena, marveč je to zbirališče novih pojavov in »revmatični vozli« je narejen. Čeprav so ti pojavi večidel mikroskopsko majhni, pa lahko sčasoma ohromijo srčno mišico. Ti »vozli« lahko spremenijo sklepe, otrdijo mišice in povzročijo različne neprijetne in nevarne pojave.

Različni načini zdravljenja

Skoraj prav tako raznovrstni kot so nazori o revmatizmu, so pa načini zdravljenja te ljudske bolezni. Bergmann navaja mnenje, da se je pri akutnem sklepnem revmatizmu zlasti obneslo zdravilo, ki ima več snovi, ki vsebujejo salicil. Tudi različni »zlati preparati« so bili v mnogih primerih na mestu. Če vsebuje bolezen infekcijsko žarišče, ki je povzročitelj revmatizma, je treba to žarišče čim prej odstraniti in sicer predvsem zato, ker sta tu revma in sepsa, torej splošno zastrupljenje krvi, prav blizu skupaj, tako blizu, da so nekateri znanstveniki oba ta pojva že zenačili. Omenjeni raziskovalec revmatizma pa strogo loči obe te bolezni, saj se sepsa javlja z vročino, mrzlico in hudim, gnojnim vnetjem. Kar se pa tiče prehlada in njegove zveze z revmo, so pa v prav noriški narodi, ki zlasti trpijo zaradi mraza, ustanovili velika in uspešna ljudska zdravilišča, ki je v njih za podlago zdravljenja sistematično utrjevanje telesa. V tem je nemara tudi za naše podnebje primerna pot za v bodočnost, ki ne bo tako zasenčena z revmatizmom. S tem imajo torej vsi tisti ljudje prav, ki menijo, da so spanje pri odprtih oknih, jutranje umivanje z mrzlo vodo in bivanje na svežem zraku najboljši pripomočki, da se ne nalezemo revmatizma.

Italijanske ženske so zaposlene v tovarnah za proizvodnjo orožja

Kvarantena za nevtralce!

Čim več in čim delj govorijo Angleži in Američani o načrtih po vojni, tem huje je pri srcu tistim redkim državam v Evropi, ki so ostale nevtralne. Vse, kar koli so doslej gledali na povojne načrte razglasili iz Londona in Washingtona, ni naperjeno le proti »zlobni« Nemčiji, marveč tudi proti svobodi neudeležnih majhnih držav. Časih je to kar jasno in naravnost izraženo. Šele pred nekaj meseci je londonski list »Times« objavil smernice za angleško nadzorstvo, pri čemer bosta švicarsko in švedsko gospodarstvo prav tako podrejeno nadzorstvu, kakor gospodarstvo osonih držav. Tudi že prej so Angleži in Američani z vsem svojim ponasanjem pokazali, da so zanje nevtralci le dotlej zanimanja vredni, dokler jim koristijo. Angleži ni nič ovrnilo, da bi ne bili blokadne politike tudi nasproti Švici in Švedski izvajali, in tudi ni ovrnilo angleške letalke, da bi se ne bili poslužili švicarskega ozemlja pri svojih poletih proti Italiji. Kar pa Švici in Švedski doslej spoznajo iz tako zvanih ameriških in angleških valutnih načrtov, je to, da bosta — če bi Anglosasi zmagali — obe državi le podložnici sence vsemogočnega dolarja...

Brez dvoma je imel londonski dopisnik curiškega lista »Die Tate« priliko, da si je mogel iz pogovorov londonskih politikov in novinarjev napraviti sliko tega, kar je namenjeno nevtralcem za priliko, če bi zmagali zavezanci.

Dozdeva se, da sta Anglija in Amerika edini v tem, da bodo nevtralci za svoje »mirno počivanje« primerno kaznovani, če ne drugače, pa vsaj z nekakšno »kvaranteno«, preden bi mogli biti deležni uživanja mednarodnih pribojškov. Brez dvoma tičijo za temi človekoljubnimi namerami tudi jako materialni vzroki. V Londonu in Washingtonu že zdaj preudarjajo, kako bi se bilo moči nekega lepega dne polastiti zlatih in deviznih rezerv nevtralcev, kolikor si jih že resnično niso prilastili. Omenjeni londonski poročevalec jako previdno namigava, da je ta preteza očitno v zvezi s kreditom, ki ga imajo nevtralci v osonih državah zaradi svojih posiljk. Značilno za to, kar imajo Angleži v načrtu glede na denar nevtralcev, navaja časnikar besede iz lista »Financial News«, češ da so nekateri nevtralne države po svojih bankah nakupile zlata od Nemčije, ki pa — po angleškem mnenju — spada v angleške banke. Zato poziva Švede in Švicerje, da bodo morali nekoč to »ukradeno zlato« brez odškodnine vrniti — Angležem, seveda.

Okusno, redilno

Kdor ima rad sladkarije, pa jih je zdaj v vojni bolj poredkoma deležen, si bo zdaj poleti kaj rad privoščil porcije sladoleda. Čutiš, da ima dober okus, da je res »nekaj« notri in ni samo voda in kake ničvedne snovi.

Ta občutek pa ni brez podlage, ko zveš, da je najvažnejša snov sedanjega sladoleda kondenzirano in osladčeno mleko, ki ga v ta namen prejemajo sladoledarji. To mleko, ki je posneto, zgostijo, mu torej odvzamejo vodo, osladkajo in sterilizirajo. Na ta način pride dragocena mlečna beljakovina v sladoled. Pri pripravi sladoleda je seveda spet razredčena z vodo. Razen kondenziranega mleka uporabljajo za sladoled poseben prasek kot vezivo, ki prav tako sestoji večidel iz mlečnih beljakovin in vsebuje primesi barve in okusa, če ni primešano kar sveže sadje. Če niso dodatki mleka in praška preveč pomešani z vodo in zna sladoledar tudi sicer dobro prirediti sladoled, tedaj dobimo kar dobro slaščico za poživilo. Tem bolj se ti pa prikupi sladoled, ker ga lahko dobiš in je hkrati tudi nekaj redilnega v njem. S porcijo sladoleda seveda ne moreš nadomestiti kosila, vendar je za tisoče ljudi v poletnih mesecih prijetna, okusna in celo redilna poslastica.

Pristno ali ponarejeno?

Ze v začetku štetja naše dobe so skušali proizvajati ponarejene dragulje, da bi jih uporabljali kot okras. V prvih navodilih zanje imajo veliko vlogo ptičji odpadki, kozlova kri in živalsko gnojno. A šele leta 1891 se je posrečilo proizvajati umetne rubine, in leta 1910, ponarejene safire. S prostim očesom je težko spoznati ponarejene dragulje, ali so pristni, ali ne, ker so glede na barvo, na svetlikanje in na gostoto kristalnih oblik ponarejeni dragulji prav takšni kot pristni.

Tudi vrtnice so zaželeno

Sofija, v juliju. Drug za drugim so postali proizvođači zemlje, ki se je o njih dozdevalo, da jih je bilo v letih krize čezmerno preveč, redki in zaželeni. Če prej ljudje niso vedeli, kam bi z njimi, pa jih zdaj kar ni moči v zadostni množini pridobivati. Tako je s pšenico, s tobakom, z vinom, da naštetje ne bi nekatere najvažnejše evropske proizvode, ki so šli tako pot. In zdaj se je v Bolgariji pojavil še en zakasneli gost tega razvoja. Tudi proizvod, ki je bil nemara najbolj prizadet po agrarni krizi, ki se je dozdeval kot najmanj potreben, čigar zaloge so se dozdevale neuporabne, je zdaj po zmeraj višjih cenah zaželen, tako da država, namesto da bi to proizvodnjo skrčila, misli na njeno zvišanje. To je zadeva z oljem iz vrtnic, te važne in s sintetično proizvodnjo pač le nezadostno nadomeščene poglavitne snovi industrije dišav ali parfumov.

Sleheri šolar pozna Bolgarijo kot deželo vrtnic, in zares je tvorila gojitev vrtnic, pridobivanje in izvoz njih dišečih snovi, v bolgarskem gospodarstvu prejšnjih časov jako važno postojanko. Relativni in absolutni pomen teh snovi pa je zadnjih trideset let stalno nazadoval. Od 65.000 levov za kilogram olja iz vrtnic v letu 1931, je nazadovala cena na 24.500 levov v letih 1935-39. Pridelovalci vrtnic so morali prodajati njih liste za četrtino ceneje kot prej. Vlada, ki je spriču strahu, da bi cena še bolj padla, dala vse nasade vrtnic v roke neki banki, je prepovedala nove nasade. Mimo tega je kmete z nagradami izpodbujala, da naj odstranijo grmičje vrtnic in naj posadijo rajši tobak ali zelenjavo. K temu so še pripomogle zmeraj višje cene poljskih pridelkov in vedno večje preživalske skrbi, in nekega dne je vlada

dognala, da je bilo uničenih nemara več nasadov vrtnic, kot bi bilo to želiti. Zakaj navzlic temu, da olja vrtnic ni bilo moči več izvažati v Francijo in Združene ameriške države, je bilo povpraševanje po olju iz vrtnic po domači dišavski industriji zmeraj večje. Cena se je zvišala na 55.000 levov za kilogram tega olja. Banka, ki je prevzela vrtnično nasade v svoje roke, tako nadobudno presoja izvozne prilike, da je povsem ustavila izvoz, upajoč, da se bodo cene še zvišale in da bo mogla svoje zaloge nekoč brez izgube prodati. Vlada ni le uklinila prepovedi za zasajenje vrtnic, marveč je zdaj prepovedala uničevanje prejšnjih nasadov. Tako se dozdeva, da je ta klasična kultura Bolgarije rešena pogina, ki ji je bil grozil. In dasi pri tem sodelujejo jako nepoetični razlogi, je pa le razveseljivo, da pod trdim zakonom gospodarske usmerjenosti tudi vrtnice izpričujejo svojo življenjsko moč.

Poletje z oblekami in gospodinjstvom

Kar čudno je videti v teh časih, če ima kaka ženska pokrivalo na glavi. In vendar tudi letošnja moda ni brez njih. Pokrivala so za sončne dni jako širokih krajev in so primerne zlasti oblekam z jopico, to je za dneve, ko pihlja hladna veter in je nagnjeno vreme k dežju. Obe pričelici obleki sta najmodernejša kroja. Se bolj ko obleke in pokrivala pa zanima ženski svet v poletju vprašanje vkuhanjavanja sočilja in sadja. Marsikatera gospodinja pa nima potreb-

nh steklenih posod, ki bi v njih vkuhanjala. Brez dvoma pa ima sleherni od njih na podstrešju mnogo steklenic, ki ležijo zaprjene in neuporabne. To so večidel steklenice kisle vode, ki držijo po liter in več in imajo ozek vrat. Seveda ne moreš v takih steklenicah vkuhanjati, toda mogoče jih je tako spremeniti, da jih lahko v ta namen uporabimo. Treba je vrat steklenice odrezati toliko, da bo steklenica primerna za vkuhanje in se bo dala lepo prevezati. Na tistem kraju, kjer želimo steklenico odrezati, jo dvakrat ali trikrat ovijemo z volnenim nitjo, ki je napoljena s spiritem. Medtem pa moramo prav zraven, kjer to delamo, pripraviti posodo z mrzlo vodo. Ko smo steklenico ovili z napolneno nitjo, nit zažgemo in takoj, ko zgornji obrnemo steklenico na glavo in jo potegnemo v hladno vodo. Zgornji del steklenice, torej vrat, bo takoj odpadel, kakor bi ga odrezali z demantom. Delati jo treba hitro, da se steklenica ne shladi. Ko je steklenica odrezana, je pa tu nevarnost, da se ne bi obrezali in tako se ni pripravna za vkuhanje. Zdjaj si moramo pripraviti pivovarsko smolo (ki jo dobimo v pivovarni), saj je tako malo potrebujemo! In raztopimo v kakoli stari posodi. Vanjo povežemo odrezano steklenico in jo vzamemo ven. Smola se naglo suši in je čista in brez duha. Tako si s smolo napravimo nađen rob, kjer hmo posodo lahko prevezali. Vsem tistim, ki jim manjka potrebne posode, priporočamo to

navodilo. Mogoče se bo prva steklenica še ponorečila, vendar ne smemo obupati in poskusiti še v drugo, ko nam bo brez dvoma uspelo. Da nam steklenice pri vkuhanjanju ne počijo, storimo takole: V hladno vodo pomočimo kuhinjsko brisačo, vzemimo jo ven in ožmimo. Nato jo razgrnemo po mizi in postavimo nanjo prazno steklenico za vkuhanje in jo okoli in okoli ovijemo z mokro brisačo. Potem lahko dešava, kaj prav vroče sadje, pa se steklenica ne bo razpočila.

Nov višinski rekord švedskih jadralnih letalcev

Iz Stockholma poročajo: Na Švedskem je bil v teku dveh tednih dvakrat presežen svetovni rekord v jadralnem letalstvu. Inženir Oke Gervert je na svojem poletu dosegel v bližini Stockholma v 7 minutah višino 4900 metrov.

Povodenj v turški prestolnici

Iz Ankare poročajo, da traja hudo deževje še dalje. Na preteklo nedeljo je bil v Ankari tak naliv, da je bil pod vodo ves del mesta Jenişehir in ceste, ki vodijo na kolodvor. Tod je bil ves promet ustavljen.

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

Nebo nad Ribnico se je stemnilo kakor da bo zdaj, zdaj nastopil mrak. Z mariborske strani se je čulo motno grmenje. Z gozdov je potegnil veter. Sveža sapa je dobro storila prepote-nim telesom, vsakogar pa je zabolelo, ko je pomislil, da grozi ploha.

Kazalo je, da je bil ves trud zaman.

»Ljudje božji, pohitimo!« je zaklical Matevž.

Odvilen je bil klic gospodarja, zakaj ljudje so grabili kolikor so mogli.

Nad Kasjakovim bregom se je zablisalo, potem pa je zagrmelo, kakor da bi se zrušile triglavске etene in se kotale v prepade.

Katarina se je prekrizala.

Spet je zagrmelo, zdaj v gozdu prav blizu Andraževih. Mati je odložila grablje. Hitela je domov, da bi vzela vejico blagoslovljene butare in jo vrgla na ognjišče. Vsa sključena si je prizadevala, da bi prišla čimprej do Andraževine.

Pri fari je udarjalo v plat zvona. Raztrgano se je razlegala otožna bronasta pesem: ljudje so jo razumeli: čutili so, kako prosí nebo naj prizaneso šentlovrnski fari.

Preden je prihitel Korl z vozom, so začele padati debele kapljice. Ne-

usmiljeno so štrkale na razbeljena telesa. Veter je zanašal ženskam krila in predpasnike, te pa so hitele, prežete s hotenjem, da bi pospravile kupe sena in jih zavarovala pred močo. Nebo je bilo neusmiljeno; do kože je premočilo vsakogar, ki je bil zdaj v senožehtih ali na polju, lilo pa je kar naprej, kakor da bi mu bilo na tem, da ne bi ostala niti ena sama bilka suha.

Ko se je usula toča, je dejal Matevž svojim ljudem:

»Izgubljeno je za danes. Pojdite domov in se posušite pri ognjišču!«

Mokri, kakor da bi padli v vodo, so se vračali ljudje proti Andraževini. Hodili so sklonjeni in so bili zdaj bolj podobni pogrebem kakor klenim kmetskim delavcem.

Samo Katarina je ostala pri Matevžu. Lilo je kakor iz škafa. Na tleh so se režala ledena zrna. Kdaj pa kdaj je zagrmelo.

Samo ti si ostala pri meni, zdaj, ko se je nebo razjezilo, si je mislil, ko je opazil Katarino. Tedaj se mu je zdelo, da odkriva na njenem obrazu nove, naravnost plemenite poteze. Njena tanka poletna obleka je bila premočena. Prilegala se je telesu in razodevala mehke oblike zrele žene.

Položil ji je roko okrog ramen in jo molče vodil proti staji, da bi vdrila. Nič ga ni vprašala, samo sledila mu je. Zdaj ga je zabolelo v srcu, ko se mu je zdela prikupnejša in polnejša kakor kdaj koli. Takole je mislil: o, zakaj ni ostal Ciril pri življenju, da bi te privedel k hiši Tebe, ki si podobna rodovitni jablan!

Katarini se je zdel potrt in skrušen.

»Matevž, nikar si ne ženi k srcu, mu je rekla, da bi ga tolažila.

Jutri bo spet sončno. Seno bomo raztrosili in sence ga bo posušilo.«

V prvem hipu je bil Matevž v zadregi, zakaj tega res ni imel v mislih. Tedaj je zagledal velikanske lise polžanega žita.

»Da, seno bomo posušili, žita pa se mi zdi škoda!« Tako je rekel, mislil pa je še vedno na Cirila in na otroke, ki bi jih Katarina rodila Andraževim, če ne bi segla kruta usoda po bratovem življenju.

Pojdi, prehladila se boš, ji je rekel, ta pa mu je odgovorila, da ni prvič mokra in upa, da tudi zadnjič ne. Ostala je pri njem tako dolgo, da je neurje prenehalo. Z vroče zemlje so se dvigale meglice, ko sta spet prišla za vile in začela raztresati seno. Vse do večera sta ostala v senožehtih.

Doma je naletel spet na Janeza. Na počitnice odhaja in si je vzel čas, da se je oglasil pri Majdi, če bi želela kaj naročiti ali poslati Vorinovic v Ljubljano.

»Če mu rečeš besedo, bo ostal že noč pri nas, pot je zelo blatna. Težko bo vozil in nevarno je,« ga je nagovorila žena.

»Naj ostane, če hoče, vabil ga ne bome!«

Razumela je, da mu je ljubše, če odpotuje.

Ze dolgo časa se je Majda zavedala, da ima velik vpliv na Janeza. Okoliščina, da je bil tu edini znanec, ki ga je poznala iz otroških let, je nanesla, da mu je posvetila marsikatero misel. Da je bil nekoč v njo zaljubljen, je ni motilo, saj je moral na to vendar pozabiti, odkar je dala besedo Matevžu.

Zdelo se ji je, da je sam in zapuščen; ne toliko zaradi lastne krivde, pač pa zaradi svojega značaja. Saj ima veliko prijateljev, toda pravega najbrž nobenega. Kdaj pa kdaj se ji je smilil. Govorila mu je o trdoti življenja, ki ne pozna samo veselja, temveč tudi bridkosti in razočaranja.

Bog nam pošilja trpljenje za nas tuga, ker nam ponuja roko, da bi nas dvignil. Da, tako mu je nekoč rekla, da mu je bilo tako dolgo, da ni mogel pomagati, če mu odpira oči podobno, kakor jih je njej odpiral Matevž. Če bi Janez slišal kaj takega v cerkvi, bi gotovo na to pozabil, o Majdinih besedah pa je marsikaj premišljeval.

Zdjaj mu je celo to priznala, da se ji smili Matevž, vendar mu ne more podariti otroka. Vendar sta tako navzvana drug na drugega, da se ji zdi dan prazen, kadar ga ne vidi. Tudi to mu je priznala.

Pa še nekaj je bilo, o čemer sta veliko govorila: njena prijateljica Vida Tičarjeva se je zagledala v Janeza, v takšnega, kakršnega je pač bil — s svojimi dobrimi lastnostmi in tudi s slabimi. To je bil razlog, da so se večkrat sestajali. Majda ga ni nagovarjala, naj bi ji vračal ljubezen, pomagala pa mu je gledati na trpečo dekle z dobre strani. Dobro je vedela, da Janezu ni bilo dano, da bi si našel družico v mladeniški dobi, ko so brsteli njegovi srčni nagibi brez ozira na levo in desno.

Zdjaj je v zrelih letih, in zdaj lahko ve, da v zakonu ne gre za plamen, ki je podoben slamnatim grmadi, temveč za žerjavico, ki tli vztrajno, kakor večna luč v cerkvi.

Janez, če Bog da, boš nekoč najmanj kot zadovoljen kot so drugi tvoji vrstniki; ko ti bo rodila otroka, boš šele čutil, kaj pomeni dobra žena. Potem boš vedel, za koga živiš in za koga delaš.

Tako mu je rekla ono popoldne, ko sta se sprehajala v sadovnjaku, medtem ko se je Matevž mudil pri cvetočih trtjah. Janez jo je hvaležno poslušal, v njegovi duši pa se je dogajalo nekaj velikega. Majda se mu je zdela kakor neskončno dobra sestra, ki mu odkriva svet, kjer bo tudi njemu posijalo sonce. Nekež jo je gledal kakor podoba izgubljene sreče: komaj se je krotil, da ni padel pred njo na kolena, zdaj pa se mu zdi, da se njegovo čustvovanje preliva v pošteno prijateljstvo.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 40

Kent se je nasmehnil; njegov smeh je bil vesel in miren.

«Na potovanju sva že, Siva gos» — je rekel. — «Kajne, da bi se midva še bolj domače počutila, če bi jaz malo pokadil; ali se vam ne zdi?»

Pokimala je in pogledala skozi okence. «Tu sva popolnoma na varnem» — je nadaljeval Kent — «potegnil je iz žepa pipo in jo začel basati. — «Prav gotovo že vsi spijo, toda vseeno bova čim bolj previdna.»

Ladica se je zibala, ker jo je tok včasih porgrabil od strani Kent je to opazil in pristavil: «Nobene nevarnosti ni, da bi doživela brodolom. Trideset milj od Athabasci ni nobene skale ali vrtnice. Tudi če naju vrže na breg, se nikar ne bojita.»

«Ne bojim se... reke» — je odgovorila Marretta. Nato je nenadoma in brez vsake zveze vprašala: «Kje naju bodo jutri iskali?»

«V gozdovih, po reki in povsod. Seveda bodo pogledali, če manika kakšen čoln. Toda midva bova med tem pridobila na času, razen tega pa morda niti niso videli najine ladice v Bayou-u.»

«Ali mislite, Jeems, da je dež zbrisal najine sledove?»

«Da; vse sledove na prostem jo uničil.»

«Toda... kje drugje?»

«Drugje pa nikjer nisva bila» — je zagotavljal

Kent. — «Ali se morda spominjate, da sva bila še kje drugje kot samo na prostem, mala Siva gos?»

Počasi je odkimala.

«Ne, toda Mooie je bil pod oknom.»

«Tudi njegovi sledovi so izprani.»

«Prav zadovoljna sem» — je rekla Marretta. —

«Ne bi hotela, da bi imel Mooie ali monsieur Fingers ali katerih izmed vaših prijateljev kakšne sitnosti.»

Kent ni poskušal prikriti veselja, s katerim so ga navdale njene besede. Bil je nekoliko začuden, zakaj neki jo toliko skrbi stari Indijane ali Fingers. Ni hotel, da bi mislila na lastno nevarnost, vendar si je rekel, da bodo ljudje v nekaj urah odkrili Kedytyjevo truplo in da bo takoj nato policija šla na delo. Če ju ujamejo...

Deklica je iztegnila noge proti njemu in on je opazil, da so njeni čevlji polni vode.

«Uff, noge imam čisto premočene» — je vzklisknila. — «Ali bi mi hoteli odvezati čevlje in jih sezuti, Jeems?»

Kent je odložil pipo in pokleknil poleg Marrette Pet minut je potreboval, da ji je sezul čevlje, nato jo je prijel za nogo.

«Mrzla je... kot led je mrzla» — je rekel. —

«Morali si boste sleči nogavice, Marrette.»

Ko si je slatila nogavice, je napravil iz nizkega stola in dveh odev udoben sedež za Marretto, tako da je mogla iztegniti boso nogo proti pečici. Nato je dal na ogenj še nekaj polen ter upihnil luč; kabino je razsvetljeval le sijaj ognja iz pečice. Ko je končal, je iztegnila roko ter se za trenutek dotaknila njegovega obraza in mokrih las, tako da je bolj občutil njeno nežnost kot pa rahel dotik njene roke.

«Tako dobri ste z menoj Jeems!» — je rekla

in Kentu se je zdelo, da se je njen glas lahko zastresel.

Usedel se je poleg nje na tla in se s hrbtno naslonil na steno.

«Saj vas ljubim, mala Siva gos!» — je mirno odgovoril in zrl v plamen.

Marretta ni odgovorila. Tudi ona je gledala v ogenj. Nad njunima glavama je bobnal dež po strehi kabine. Dolgo sta molčala vsa pogreznjena v lastne misli. Kent je zopet videl mrtvo Kedytyjevo telo, toda sedaj ga ni navdala groza, kajti v tem trenutku je njena nežna roka zdrsnila po njegovem obrazu in po laseh in je jasno spoznal, da te majhne, nežne roke niso mogle ubiti pogumnega in močnega človeka, ki se je gotovo z vsemi svojimi silami boril za ohranitev življenja.

Kent je vzel njeno roko, jo stisnil ter vprašal:

«Mala Siva gos, ali bi mi hoteli sedaj povedati... kaj se je zgodilo v Kedytyjevi sobi?»

Njegov glas je izražal neomejeno zaupanje. Hotel je, da bi Marretta vedela, da prav nič — pa naj se zgodi kar koli — ne bo moglo uničiti njegovega spoštovanja in njegove ljubezni.

Ko je pričakoval odgovora, je začutil, da se njeni prsti trdnjeje oklepajo njegove roke.

«Povejte mi, Siva gos... kaj se je zgodilo?»

«Jaz... ne... vem, Jeems!»

Nenadoma jo je pogledal, kakor da ni razumel njenega odgovora. Marretta je še naprej srepo zrla v ogenj in njeni mali prsti so stiskali njegov palec kakor takrat, ko se je bala bliskov in grmenja.

«Ne vem kaj se je zgodilo, Jeems!»

Sedaj se Kent ni več menil za njene prste. Zdelo se je, kakor da ga je zadel nepričakovan

udarec. Bil je pripravljen boriti se zanj, braniti jo do zadnjega diha, verjeti vsaki besedi, ki mu jo bo povedala, verjeti vsemu, razen temu, kar je bilo nemogoče in kar je pravkar sama rekla, kajti ona je morala vedeti kaj se je zgodilo v Kedytyjevi sobi; morala je vedeti, razen...

Nenadoma se mu je v srcu vzbudilo upanje. «Hočete reči... da ste bili v omedlevici?» — je vprašal s tihim glasom, ki se je tresel od veselja. — «Omedleli ste, ko... ko se je zgodilo?»

Odkimala je.

«Ne, ne, nisem omedlela. Spala sem v svoji sobi, čeprav sem bila sklenila, da ne bom zadremala. Nekaj me je prebudilo. Zdelo se mi je, da sem sanjala, toda neka čudna sila me je gnala po stopnicah navzdol. Našla sem Kedytyja, kakor ste ga našli tudi vi. Bil je mrtel! Pri njem sem obšla kot okamenela, dokler niste vi prišli.»

Odločno mu je odtegnila svojo roko.

«Vem, da mi ne morete verjeti, Jeems! Nemogoče je, da bi mi verjeli!»

«Toda vi se ne zmenite za to, ali vam verjamem ali ne.»

«Nasprotno; ni mi vseeno. Morate mi verjeti!»

«Toda kita las... kita vaših las okrog Kedytyjevega vratu...?»

Prekinil se je. Zbal se je, da so njegove besede grobe, čeprav je govoril ljubeznivo in vljudno, toda zdelo se mu je, da ni bila užaljena. Sedela je negibno in strmela v ogenj. Nato je odgovorila:

«Jeems, če naju bo policija ujela, ali se bo to kmalu zgodilo?»

«Ne bodo naju ujeli.»

«Toda sedaj sva v največji nevarnosti, da neju ujamejo, kajne?»

Japonski uspeh pri dviganju potopljenih ladij

Največje delo za dviganje ladij, kar ga je svet kdaj videl, so opravili japonski tehniki v Shonanu, kakor se zdaj imenuje bivše angleško oporišče Singapur. Japonci so dvignili na površje velikansko plavajočo popravljalnico za ladje, ki ima 50.000 ton. Angleži so popravljalnico potopili v singapurskem pristanišču. Delo za dviganje ogromne popravilnice je bilo končano v kratkih treh mesecih po tistem, ko so izvedli vse potrebne priprave. Popravljalnico so izdelali v Angliji l. 1928 ter jo z ladjami privlekli v Singapur. Preden je l. 1942 trdnjava padla, so jo Angleži potopili in sicer s tem, da so odprli vse zaklope in navrtali široke luknje v stene.

Delo za reševanje popravilnice je bilo posebno težavno zaradi tega, ker je bila prav blizu nje potopljena neka ladja, pa so morali najprej dvigniti to, šele potem so lahko začeli z dviganjem popravilnice same.

Ukrajinska Vinica

Profesor Orvös z medicinske fakultete na vseučilišču v Budimpešti, se je kot zastopnik madžarskega Rdečega križa udeležil izkopavanja in razpoznavanja trupel, ki so jih našli pri ukrajinskem mestecu Vinici. To mesto bi lahko imenovali grobnico Ukrajincev, ki so jih pomorili Sovjeti. Omenjeni profesor pripoveduje, da je teh žrtev bilo na tisoče in tisoče. V množičnem grobu pri Vinici so našli kmete, delavce, duhovnike in učitelje. Veliko je bilo tudi žensk. Vse so pobili s strelom v tilnik, torej po istem načinu kakor poljske častnike v Katynskem gozdu. Rodbine in sorodniki žrtev pripovedujejo, da je marsikoga izmed teh nesrečnikov sovjetska politična policija ubila samo zaradi tega, ker so ga videli, da se je pokrižal, ko je šel mimo cerkve, ali ker so pri njem dobili sveto pismo ali molek. Vsi ti umori so bili storjeni leta 1938.

Madžarski profesor pravi, da žalostno ukrajinskega ljudstva ne more docela razumeti nihče drugi kakor tisti, ki je bil priča pretresljivega prizora pri prepoznavanju tisoč in tisoč žrtev boljševiškega besa.

Ali

ste že naročeni na

Slovenca?

Vsak

naročnik zavarovan

Umrla nam je naša ljubljena soproga in zla mama, gospa

Ana Smrekar

soproga strojevodje

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 24. julija, ob pol 4 popoldne z Žal, kapele sv. Kristofa, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 22. julija 1943.

Zalujoči: Jože, soprog. — Nuša, Janez, Milena, Matko, Marija in Gitka, otroci — in ostalo sorodstvo.

Umrla je naša mamica

Ivana Novohradský 'roj. Sartory

v 94. letu starosti. Pogreb bo v soboto, dne 24. t. m., ob 4. uri iz kapelice sv. Jakoba na Žalah, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. julija 1943.

Zalujoče rodbine: Novohradský, Dintar, Krombholz, Florjančič.

Kupujte pri naših inserentih

Dočrpel je, previden s tolažili sveče vere, po težki bolezni, dne 22. julija 1943 naš dragi gospod

NIKO KOJIČ

brivski mojster

Na zadnji poti ga bomo spremili v soboto, 24. julija 1943, ob pol treh popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica bo v četrtek, dne 29. t. m., ob 7 zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 22. julija 1943.

Zalujoči ostali

KAKšno VREME SI ŽELIŠ?

ALI JE VREME MOGOČE UREJATI?

Večkrat vreme ni takšno, kot bi si ga želeli. Kaka deževna nedelja ali hladna poletna deževna doba te spravi v slabo voljo, pa sta vendar z gospodarskega stališča povsem na mestu, razen za gostilničarje na letoviščih. A vse ljudstvo je oškodovano, če spomladi dolga suša ovira rast, če kako poletno deževje škoduje žetvi, ali če je jeseni prezgodaj huda slana. Zatorej človeštvo že od nekdaj sanja o tem, kako bi se dalo na vreme vplivati, da bi se sonce in dež tako vrstila, da bi bil kmet zadovoljen.

Ta želja je tako nujna, da so ljudje že od nekdaj razmišljali o raznih sredstvih, da bi jo uresničili.

Vremenska napoved za mesece dolgo

Tista znanstvena panoga, ki bi utegnila pri vremenu kaj zaleči, meteorologija, je še zelo mlada, vendar je dosegla že lepe uspehe. Spočetka je bil njen namen le ta, da opazuje vreme in raziskuje njegove vzroke. Od kar precej poznamo vzroke, je moči vreme kar zanesljivo napovedati za

dneve, tedne in mesece. Vprašanje je, ali bo to znanstvo moglo iti tako daleč, da bi vreme uravnavalo in sicer tako, kakor bi bilo koristno za poljedelstvo.

Po opazovanjih je dognano, da se tvorijo oblaki, če se mlačnovlažne zračne plasti ohladijo ali pridejo v stik z mrzlimi plastmi. V toplosuhem ozračju oblaki izginejo. Oblaki so zbirališče vlage v obliki majhnih kapljic. Kapljice naraščajo od znotraj na ven. Prav majcena kapljica lahko tvori jedro za veliko kapljo. Toplovlažno ozračje prihaja v Evropi deloma od Oceana, ker dovaja Zalivski tok toplo vodo od Srednje Amerike na zahodne bregove Evrope, kjer voda izhlapi, deloma pa se toplovlažno ozračje dviga poleti iz jezer in močvirja.

Iz umetnih ledenih kapljic se tvori dež

Iz tega sledita dva napotka za uravnavanje vremena: Spomladi, ko so polja potrebna dežja, je treba s primernimi sredstvi preprečiti, da bi toplovlažno ozračje od Oceana prišlo nad

deželo, ne da bi deževalo. Poleti pa je treba preprečiti, da bi z izhlapevanjem vode iz stoječih vod, iz barij in vlažnih travnikov dvignilo toliko toplovlažnega zraka, da bi se naredili oblaki, ki bi povzročili deževje.

Do tu si je meteorologija precej na jasnem. Vprašanje je le še, ali so sredstva in pota na razpolago, da bi bilo moči to doseči. Neki vremenslovci pravi, da je moči v toplovlažnem ozračju in v oblakih na ta način povzročiti deževne kaplje, da bi vbrizgali vanj jako majhne ledene kapljice. V ta namen bi vzeli ogljikovikisli sneg s temperaturo do 50 stopinj pod ničlo in bi ga z letali donasili v ozračje in ga vbrizgavali v oblake. Liter take mrzlotne snovi bi zadoščalo, da bi deževalo kar nad celo pokrajino, seveda, če bi bile navzočne toplovlažne zračne plasti. Na ta način bi si pripravili spomladanski dež, ki je kmetu tako potreben.

Ultrazvok daje dež!

Bolj težavna je druga naloga: kako preprečiti poletno deževje. Za ta primer bi bilo treba čim bolj omeniti izhlapevanje in nabiranje vode. Treba je poskrbeti za nagli odtok, ali, kjer se to ne da, je treba vodo napeljavati v ozke, globoke jarke, da je izhlapevanje čim manjše. Plitve ribnike in

močvirja je treba na enem mestu poglobiti, na drugem pa osušiti. Če bi se to zgodilo v veliki meri v vsej deželi, je zamašen en izvor za poletno dolgo deževje.

Drugega izvora pa, da bi se naredili nad morjem oblaki, ni moči preprečiti. Lahko s pa zgodi, da bodo vremenslovci prišli tudi do tega, da bodo na ta način preprečili širjenje toplovlažnih zračnih plasti z morja, da bodo vbrizgavali, kakor pove prvi način, mrzlotno snov kar nad morjem ali pa na obali, kjer bo mogoče zaželen dež, tako da bi deževalo iz oblakov, ki bi prihajali od morja. Potem bi bile zračne plasti, ki prihajajo od zahoda preko Evrope, toplosuhe in nas ne bi več ogražale z dežjem.

Če pa ne bi zadoščal umetni dež ob morju, da bi na ta način vplival na poletno deževje, ki v zaledju ne bi bilo zaželeno, pa bi se lahko poslužili še drugega pripomočka. Po poskusih je dognano, da ima ultrazvok, to se pravi: tisti zvočni valovi visokih tonov, ki jih človeško uho nič več ne sliši, tako lastnost, da spremeni velike vodne kaplje v prav majcena praške, ki ostanejo v ozračju in jih topli zrak vsrka vase. Lahko bi bilo torej moči s pripravnimi aparati proizvajati ultrazvok in spreminjati oblake v praške. Seveda še ni tako gotovo, če bi se spet

ne tvorile večje kaplje, kadar bi prenehalo nihanje ultrazvokov. Na vsak način bi bilo treba to še preskusiti.

Glede na vse ukrepe za uravnavanje vode pa velja, da se ne bi smela samo ena dežela s tem pečati, ampak bi moral sodelovati ves del zemlje. Zato bo treba z uravnavanjem vremena počakati, dokler se ne bodo evropski narodi med seboj pomirili in pobotali. Potem pa bomo lahko storili še korak naprej in sicer bomo utegnili izboljšati veliko vodno preskrbovalnico Evrope, to je Zalivski tok. Če bi se posrečilo, da bi ta veliki morski tok tako spremenili, da bi dovajal še več vode ko doslej na evropske bregove, potem bi poskočila povprečna letna temperatura v Evropi za več stopinj in bi bila odstranjena nevarnost prehudih zim. Da bi pa to delo uspelo, bi se moral Rokavski preliv med Dovrom in Callaisom razširiti in poglobiti in izvesti med Severnim in Vzhodnim morjem širok in globok pretok vode. Omenjeni vremenslovski znanstvenik pravi, da bi vse te naprave manj stale, kakor pa je velika škoda, ki jo ena sama elaba žetev povzroči v Evropi. Bodi tako ali tako, če pogledamo to zadevo z znanstvenega gledišča, moramo reči, da je moči vreme uravnavati. Če se bo pa to dalo tudi praktično izvesti je pa vprašanje bodočnosti.